

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Disp. III. De effectibus prædestinationis,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

xilio supernaturali destitutus. Ratio est, quia in statu elevationis naturæ humanæ ad ordinem supernaturalem, impossibile est quod de facto ponatur conversio in Deum ut authorem naturalem, sine conversione in eum ut authorem supernaturalem, ut docetur in Tractatu de gratia: unde cum ille homo ductum rationis naturalis sequens in appetitu boni & fuga mali, esset in Deum ut authorem naturæ conversus, esset etiam implicite, saltem conversus in illum ut authorem supernaturalem, ac proinde haberet fidem de illo, saltem implicitam; & Deus in tali casu aliquem fidei predicatorem ad eum dirigeret, ut ei explicitè proponeret mysterium Trinitatis & Incarnationis, aliaque ad salutem necessaria, sicut misit Petrum ad Cornelium, & Paulum ad Macedones; vel per internam inspirationem illum immediatè per seipsum instrueret ac illuminaret. Solutio est D. Thomæ 2. 2. quæst. 1. q. art. 4. ad 3. ubi loquens de Cornelio, dicit: *Ille infidelis non erat, alioquin eius operatio accepta non fuisset Deo, cui sine fide nullus placere potest: habebat autem fidem implicitam in Deum, manifestè ut à Evangelij veritate, unde ut eum in fide plenius instrueret, missus est ad eum Petrus.*

Querunt hic aliqui, an prima gratia seu primus prædestinationis effectus cadat, vel cadere possit sub merito operum procedentium à gratia? Verum quæstio ista propriam sedem habet l. 2. quæst. 1. 14. & 3. parte quæst. 2. ubi fusè tractatur, an principium meriti possit cadere sub merito?

174 Dubitari etiam potest, an purus homo possit esse causa meritoria prædestinationis alterius, quoad omnes suos effectus. Partem affirmativam tenet Vasquez, hic disp. 94. ca. 5. cuius fundamentum est, quia idem est mereri prædestinationem quoad omnes suos effectus, & illam mereri quoad primum, cum cæteri ab isto dependant: Sed purus homo potest alteri mereri, vel impetrare primum prædestinationis effectum, scilicet primam vocationem, seu primam gratiam excitantem, ut patet in D. Stephano, qui suis orationibus obtinuit à Deo aliquas gratias prævenientes, quibus D. Paulus est conversus: unde dicit Augustinus, *Si Stephanus non orasset, Ecclesia Paulum non haberet*: Ergo purus homo potest esse causa meritoria prædestinationis alterius, quoad omnes suos effectus.

175 Neque valet fidicæ, orationem illam Stephani, cum fuerit medium conducens ad glorificationem Pauli, fuisse primum suæ prædestinationis effectum. Nam contra hoc potest instari: Licet merita Christi quibus nostram prædestinationem promeruit, cum effectu conducant ad nostram glorificationem, non possunt tamen dici esse nostræ prædestinationis effectus: Ergo similiter quamvis oratio S. Stephani fuerit medium conducens ad glorificationem Pauli, non potest tamen esse, nec dici effectus prædestinationis illius.

176 Hæc tamen opinio, ut dicit Suarez libro 2. de causis prædestinationis ca. 24. non solum est falsa, sed etiam singularis, & consequenter explodenda; unde dicendum est cum communi Theologorum sententia, purum hominem non posse mereri aut impetrare omnes effectus prædestinationis alterius, & consequenter nec esse causam prædestinationis illius.

177 Ratio fundamentalis hujus assertionis deducitur ex opposito fundamento Vasquezii. Nam

A quando unus homo impetrat, aut meretur alteri primam gratiam vocantem, cum reliquis: tunc primus effectus prædestinationis (D. Pauli v. g. ut in eodem exemplo persistamus) non est prima illa gratia inherens Paulo, sed oratio potius D. Stephani, est unus ex effectibus, & prior prædestinationis Pauli. Ergo talis oratio non potest esse causa primi effectus prædestinationis Pauli. Consequentia patet, Antecedens probatur. Quodcunque beneficium & gratia conducens cum effectu ad glorificationem alicujus hominis, est effectus prædestinationis illius, quia est medium ad illam, ut dicemus disputatione sequenti: Sed oratio v. g. D. Stephani, fuit medium conducens ad salutem & glorificationem Pauli: Ergo fuit effectus prædestinationis illius. Ex quo deducitur, potius esse dicendum, orationem Stephani pro Paulo ortam habuisse & emanasse à Prædestinatione Pauli, quam è contra, quòd oratio Stephani meruerit aut impetraverit prædestinationem Pauli. Unde patet responso ad fundamentum Vasquezii.

B Ad instantiam, nego paritatem. Ratio discriminis est, quia merita Christi Domini, cum pertineant ad gratiam unionis, & non ad optionis, & sint ordinis hypostatici, qui in infinitum ordinem gratiæ excedit, non possunt esse effectus nostræ prædestinationis, quæ non extenditur ad dona tam alta, sed tantum ad illa quibus proximè, vel remotè adoptamur in filios Dei; imò potius è contra omnes effectus prædestinationis Christi, quæ est causa nostræ tripliciter. Primo in genere causæ finalis, juxta illud Apostoli 1. ad Corinth. 3. *Omnia vestra sunt, vos autem Christi, Christus autem Dei*. Secundo in genere causæ formalis, seu exemplaris, quia ut dicit idem Paulus ad Rom. 8. *Quos præcivit, & prædestinavit conformes fieri imaginì filij sui*. Unde Augustinus cap. 15. de prædestinatione Sancti, vocat Christum, *Præclarissimum lumen prædestinationis & gratiæ*. Tertio in genere causæ efficientis, saltem moralis & meritoria, quia suis actionibus & passionibus nobis promeruit omnes prædestinationis effectus: juxta illud Apostoli ad Ephesi. *Qui benedixit nos in omni benedictione spiritali in caelestibus in Christo*: id est per Christum, & ejus merita. Sed de hoc fusè in Tractatu de Incarnatione.

DISPUTATIO III.

De effectibus prædestinationis.

C Consideratis causis divinæ prædestinationis, consequens est ut ejus effectus investigemus; acturi postea de illius certitudine, ejusque cum libertate concordia.

ARTICULUS I.

Utrum glorificatio & iustificatio, & quæcunque efficax vocatio sint effectus prædestinationis?

A Gimus hic solum de justificatione per peccatum non interrupta, & de vocatione efficaci. An verò gratia per peccatum interrupta, & vo-

vocationes inefficaces, inter effectus prædestinationis computari debeant, dicemus articulo sequenti.

§. I.

Quibusdam præmissis, referuntur sententia.

Notandum primo: Quod sicut duo solent distinguui genera actuum charitatis, quorum aliqui dicuntur elicitivi, & immediatè ab illa procedentes, ut amor Dei & proximi. Alii vocantur imperativi, qui scilicet immediatè ab alia virtute eliciuntur, & à charitate solum imperantur, & à natura supernaturali diriguntur & ordinantur, ut ieiunare, vel martyrium pati propter Deum. Ita etiam duo distinguui debent genera effectuum prædestinationis: quidam sunt immediatè quasi elicitivi ab ipsa prædestinatione; alii vero mediatè, & quasi imperativi, quia sunt ab illa providentia, naturali scilicet, aut etiam supernaturali generali; ordinantur tamen per prædestinationem ad ejus proprium finem, vitam omnium aeternam. Sicut enim gratia utitur naturæ ut sibi inferiori & subditæ, ita & prædestinatio imperat naturali providentiæ, & dirigit illam ad suum finem.

Notandum secundo: Tres condiciones esse requiritas & sufficientes, ut aliquid sit effectus prædestinationis. Prima, quod causetur à Deo. Secunda, quod causetur ex intentione efficaci dandi gloriam. Tertia, quod de facto conducat ad ejus consecutionem. Quod prima conditio requiritur, patet: nam tam prædestinatio, quam ejus executio ad hunc sumpta, est in Deo: Ergo effectus prædestinationis est effectus Dei. Et per hoc excluduntur peccata à ratione effectus prædestinationis, quia illa non possunt à Deo causari, sed solum extra spheram activitatis illius. Quod etiam necessaria sit secunda conditio, non minus est evidens: quia prima intentio efficax dandi gloriam, est radix & causa electionis, & executionis mediolorum, & omnium quæ ad negotium prædestinationis concurrunt: Ergo omnia media prædestinationis procedunt ex hac efficaci intentione; prædestinatio enim solum ordinat & exequitur media ex vi illius intentionis excoegitata. Ex hac conditione sequitur tertia: nam si ex intentione efficaci dandi gloriam, provenire debent omnes effectus prædestinationis, illi ad gloriæ consecutionem cum effectu debent conducere; voluntas enim Dei efficaci frustrari non potest. Addunt aliqui quartam conditionem, quod scilicet id quod dicitur effectus prædestinationis, sit per Christum, vel detur ex meritis Christi, quia ut dicitur Act. 4. Non aliud nomen est sub celo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri. Et Paulus ad Ephes. 1. Prædestinavit nos in adoptionem filiorum, per Iesum Christum. Cæterum hæc conditio non est per se & intrinsecè requiritur ad prædestinationem absolutè, sed ut de facto sit in nobis: nam gratia collata bonis Angelis in primo instanti creationis fuit effectus prædestinationis illorum; & tamen juxta probabiliorem sententiam, non fuit ex meritis Christi, eo quod illi non fuerint redempti, & gratia ex meritis Christi concessa, redemptiva & sanativa sit. Et si status Innocentiæ durasset, adhuc homines fuissent prædestinati; & tamè Filius Dei non fuisset homo, ut ex Tractatu de Incarnatione suppono.

Hæc generali doctrinæ præsupposita, ad effectus prædestinationis in particulari descendim;

A & querimus utr um glorificatio, & justificatio, & quæcumque efficax vocatio, sint effectus prædestinationis? In qua difficultate varia sunt Authorum placita: Durandus enim in 1. dist. 41. quæst. 2. docet solam gratiam esse effectum prædestinationis, non gloriam. Alii è contra solam gloriam dixerunt esse effectum prædestinationis non verò gratiam, quod tribuitur Gabrieli, Ocho, & aliis. Alii autem existimant solam gloriam, & primam gratiam justificantem, inter prædestinationis effectus contineri, unde ab illis excludunt dispositiones ad gratiam, & vocationes etiam efficaces. Ita D. Bonaventura art. 1. quæst. 1.

B Cæterum communis sententia inter Theologos est, hæc tria inter præcipuos prædestinationis effectus debere computari: hos enim videtur enumerare Apostolus ad Rom. 8. dicens: Quos prædestinavit, hos & vocavit, & quos vocavit, hos & iustificavit; quos autem iustificavit, hos & glorificavit. Nec movere debet quod Paulus loquitur de præterito, vocavit, iustificavit, glorificavit: id enim ponitur (inquit S. Thomas in ca. 8. ad Rom. lect. 6.) vel propter certitudinem futuri, vel quia quod in quibusdam est futurum, in aliis est completum. Unde sic

§. II.

Conclusio affirmativa statuitur.

Dico igitur: Glorificatio, justificatio & quæcumque efficax vocatio, sunt effectus prædestinationis.

Probatum primo conclusio quoad omnes partes. Prædestinatio est præparatio mediolorum efficaciter inferentium finis consecutionem, & consequenter causat media, & ad finem extenditur; sicut medicus applicans efficacia remedia salutis, non solum causat media, sed etiam sanitatem quæ est finis: At vocationes efficaces, & justificatio non interrupta, sunt media efficaciter inferentia consecutionem finis, & glorificatio est finis obtinendus: Ergo ad omnia hæc extenditur prædestinationis causalitas.

Probatum secundo conclusio, quantum ad primam partem, contra Durandum. Glorificatio, seu consecutio gloriæ, est aliquis effectus de novo in rerum natura à Deo factus: Ergo & provifus, si quidem Deus nullum effectum facit nisi providentiæ suæ. Vel ergo ille effectus est ex providentiæ generali, seu communi reprobis & prædestinatis, vel tantum prædestinatorum propria? Primum dici non potest, cum reprobi cadant à gloria, nec illam consequantur, & in hoc præcisè à prædestinatis distinguantur: Ergo debet esse à providentiæ speciali prædestinatorum, seu ab ipsa prædestinatione, & sic est effectus ejus. Unde D. Thomas hic art. 3. ad 2. ait: Prædestinatio est causa eius quod expectatur in futura vita in prædestinatis, scilicet gloriæ, & eius quod percipitur in presentia, scilicet gratiæ.

Tertio secunda & tertia pars conclusionis, contra Gabrielem, & D. Bonaventuram suaderi potest, ex absurdo & inconvenienti quod sequitur ex illorum sententiâ: scilicet dari causam meritoriam, vel saltem dispositivam primi effectus prædestinationis, quod à Theologis, ut Pelagianorum vel Semipelagianorum error, communiter reprobatur, ut constat ex dictis disputatione præcedenti. Sequela probatur: Juxta communem Theologorum sententiam, nostris bonis operibus

bus à gratia profectis, gloriam de cōdigno promeremur: Ergo si illa sit primus, imo & unicus prædestinationis effectus, ut docet Gabriel, manifestum est dari in nobis causam meritoriam, non solum de congruo, sed etiam de condigno, primi effectus prædestinationis. Idem inconueniens sequitur ex sententia D. Bonaventuræ: si enim sola gloria & gratia iustificans sit prædestinationis effectus, dabitur ex parte nostra causa saltem dispositiva ad primum effectum prædestinationis, cum ad gratiam iustificantem actus nostri saltem dispositivè concurrant, ut docent Theologi in materia de iustificatione. Ut ergo hæc vitentur inconuenientia, dicendum est, nec solam gloriam, nec solam gratiam iustificantem sed etiam primam gratiam auxiliantem, & primam vocationem efficacem, quarum nulla datur ex parte nostri causa meritoria vel dispositiva, ut ostendimus disputatione præcedenti, inter prædestinationis effectus annumerari.

§. III.

Solvuntur obiectiones.

7 **O**bjicies primò cum Durando. Prædestinatio non est de fine sed de mediis quibus pervenitur ad finem, unde ab Augustino definitur: *Præscientia & preparatio beneficiorum, quibus certissime liberantur quicumque, liberantur.* Sed glorificatio finis est, & non medium: Ergo non est prædestinationis effectus.

Disp. 1.
art. 3.

8 Confirmatur primò: Prædestinatio supponit efficacem electionem ad gloriam: illa enim, ut supra ostendimus, cōsistit formaliter in actu imperii, qui electionem efficacem supponit: At ex vi hujus electionis efficacis constituitur beatitudo futura: Ergo actus in quo essentia prædestinationis consistit, gloriam ut futuram supponit, & consequenter illam non causat.

9 Confirmatur secundo: Omnis effectus prædestinationis debet esse objectum illius: Sed glorificatio non est objectum prædestinationis: Ergo nec ejus effectus. Probatur minor: Objectum prædestinationis debet esse objectum non intentionis, sed electionis: At beatitudo non est objectum electionis, cum objectum electionis, ut ab intentione distincta sit medium & non finis; beatitudo autem finis sit, & non medium: Ergo glorificatio non est objectum prædestinationis.

10 Ad objectionem, relictis variis solutionibus respondeo communi solutione, quam in prima probatione conclusionis insinuavi, prædestinationem immediatè esse de mediis; quia tamen hæc in executione efficaciter inferunt finem, mediatè esse de fine.

11 Ad primam confirmationem, concessa Majori, distinguo Minorem, illamque concedo de futuritione inchoata, & in ordine intentionis; secus autem de futuritione completa, & in ordine executionis: cum quo bene stat, quod prædestinatio quæ essentialiter in actu imperii consistit, posterior sit electione ad gloriam, & concurrat ad dandam illi futuritionem completam, ut supra fuse declaravimus.

Disp. 1.
art. 3.

12 Ad secundam, concessa Majori, distinguo Minorem. Non est objectum prædestinationis, immediatum concedo: mediatum nego. Ad impugnationem: concessa Majori, similiter distinguo Minorem. Beatitudo non est objectum electionis, immediatum concedo: mediatum nego. Cum

A enim finis in executione causetur à mediis, quæ sunt immediatum electionis objectum, est objectum electionis saltem mediatum, non quidem prout est causa finalis, seu prout est in intentione, sed prout est terminus, & in executione.

Objicies secundo cum Gabriele & D. Bonaventura: Effectus prædestinationis nequeunt esse reprobis & prædestinatis communes: Sed iustificatio & vocatio sunt communes electis & reprobis, cum multoties istis concedantur, sicut & illis: Ergo non sunt prædestinationis effectus.

Respondeo concessa Majori, negando Minorem: Licet enim vocatio & iustificatio possint in reprobis inveniri, non tamen eodem modo quo in prædestinatis; quia in his inveniuntur cum ordinatione efficaci & perseverantia usque ad consecrationem gloriæ, in reprobis sine illa, unde non eodem modo se habent.

B Ex dictis in hac conclusione colliges, amorem beatificum, gaudia accidentalia, & omnia quæ beatitudinem & gloriam consequuntur, esse effectus prædestinationis: cum omnia hæc ad eandem providentiam pertineant, ad quam pertinent gratia & gloria; sive ut proprietates necessariè consecutæ, sive ut accidentia exornantia.

ARTICULUS II.

C *An gratia per peccatum interrupta, & vocationes inefficaces, inter effectus prædestinationis computari debeant?*

§. I.

Resolvitur prima pars quæstionis.

Dico primò: Gratia interrupta per peccatum, est effectus prædestinationis, non solum ut recuperata per penitentiam, sed etiam ut primò collata.

Hanc statuo contra Vasquez, & paucos Recentiores, ipsum secutos. Et quidem quod prout recuperata, sit effectus prædestinationis, non negat Vasquez, loquendo de recuperatione nunquam interruptenda; nam si recuperata iterum amittatur, idem est dicendum de illa, ac de primò collata, semel interrupta. Quod autem ut primò collata, sit effectus prædestinationis, hoc potest suaderi. Gratia interrupta, quatenus primò collata, cum effectu conducit ad finem prædestinationis, & influit in beatitudinem: Ergo est effectus prædestinationis. Consequentia patet. Antecedens probatur. Propter illam gratiam quæ peccatum præcessit, datur prædestinatus gradus gloriæ, ultra gradum correspondentem gratiæ in qua resurgit, vel saltem datur idem gradus gloriæ novo titulo, ut abstrahamus ab opinionibus, sicut docent Theologi in Tractatu de penitentia, quando agunt de reviviscencia meritorum. Ergo illa gratia quæ præcessit, ex eodem ipso jure quod ante lapsum habuit influit in beatitudinem, & ad finem prædestinationis conducit.

E Confirmatur & explicatur hoc: Duobus hominibus existentibus æqualibus in contritione, & gratia, illi per se correspondente, datur major gloria illi qui ante lapsum habuit majorem gratiam: Ergo gloria non solum est effectus contritionis, & gratiæ illi correspondentis, sed etiam gratiæ per peccatum interruptæ; contritio enim

se solum habet ut removens prohibens respectu antecedentis gratia, & non ut ratio influens in gloriam illi correspondentem, atque adeo gratia non solum ut restaurata, sed etiam secundum se influit in gloriam, & consequenter est prædestinationis effectus.

13. Confirmatur amplius: Intentio Dei perdurandi hunc electum ad tantum gradum gloriæ, non consequitur effectum absque illa gratia, quæ peccatum anteceffit; quia nisi præcessisset, non daretur homini penitenti tanta gloria: Ergo præter illa gratia cum effectu conducit ut medietas ad gloriam: Ergo est effectus talis electionis ad beatitudinem. Vis & efficacia hujus rationis magis consistit ex solutione argumentorum, quam in fieri in contrarium.

14. Objicit ergo primò: Gratia primò collata, & peccatum amissa non valet ad gloriæ consecutionem, nisi ut per penitentiam restituta; nam solum ratione contritionis & penitentia merita per peccatum mortificata reviviscunt: Ergo gratia interrupta per peccatum non est effectus prædestinationis, nisi ut recuperata per penitentiam, non verò ut primò collata.

15. Respondeo distinguendo Antecedens: Si particulariter significet conditionem requisitam, concedo Antecedens. Si reduplicet rationem formalem, nego Antecedens, & Consequentiam.

Explicitur: Sicut hæc propositio, *ignis non calefacit, nisi ut applicatus*, est vera si particula *ut* reduplicet conditionem requisitam ad agendum; sed si autem si reduplicet rationem formalem agendi, quæ non est applicatio, sed ipse calor. Ita etiam cum dicitur, quod gratia interrupta per peccatum non valet ad consecutionem, vel augmentum gloriæ, nisi ut per penitentiam restituta: verum est si *ut* denotet conditionem requisitam, sine qua talis gratia non influit in gloriam; sed si autem si exprimat & significet rationem formalem talis valoris & influxus: sic enim non est a penitentia, quæ se habet tantum ut removens prohibens, sed à jure & proportione, quam habet gratia sanctificans respectu gloriæ.

16. Objicit secundò: Gratia causata per primam justificationem, quæ antecessit peccatum, destructa fuit per peccatum quantum ad suam numericam entitatem, & postea per aliam actionem novam & distinctam à prima reproducitur, non eadem numero, sed eadem secundum speciem in eadem quantitate: Ergo prima illa gratia, quæ peccatum anteceffit, non influit in gloriam, nec consequenter est prædestinationis effectus, sed illa solum, quæ per penitentiam restituitur.

17. Respondeo quòd licet gratia causata per primam justificationem non sit eadem numero physice & entitative cum ea, quæ reparatur, bene tamen moraliter & æquivalenter: Erit enim illa gratia postea succedat alia entitative distincta, eandem tamen gloriam respicit, & idem habet jus ad illam, & sic censetur eadem numero gratia formaliter & in esse gratiæ, quamvis materialiter & in esse entis sit diversa. Sicut quavis superficies æris ambiente aliquam turrim continud fluant & variantur, censetur tamen idem locus formaliter, quia aliæ superficies adjacentes habent eandem correspondentiam & distantiam ad polos & centrum mundi, quam habebant præcedentes, ut explicari solet in Physica. Unde quamvis talis gratia non possit physice in gloriam influere, quia non redit physice secundum suam entitatem, potest moraliter in

eam influere: ex hoc enim quòd illa manet in acceptatione divina, postea ablato impedimento datur prædestinato aliquis gradus gloriæ illi correspondens; vel ut alij volunt, idem gradus gloriæ novo titulo, seu gloria quædam accidentalis: quod sufficit ut aliquid sit prædestinationis effectus; nam glorificatio corporis, ejusque dotes & revelationes extra verbum sunt prædestinationis effectus; & tamen ad gloriam accidentalem pertinent.

23. Objicit tertio: Effectus prædestinationis debent continuari, & conjungi cum finali perseverantia, & cum gloria, quæ sunt ultimi & præcipui ejus effectus: Sed gratia per peccatum interrupta cum illis non continuatur, nec conjungitur, ut patet: Ergo non est prædestinationis effectus.

24. Respondeo quòd ut aliquid sit prædestinationis effectus, debet continuari & conjungi cum finali perseverantia, & cum gloria, vel secundum continuationem physicam in extendendo, vel secundum continuationem morale & secundum permanentiam illorum in divina acceptatione; & hæc continuatio per peccatum non interruptur, quia culpa non tollit voluntatem temperandi merita, & conferendi gloriam sublatò impedimento.

25. Objicit ultimo: Erit gratia Adami in statu innocentia aliquis gradus gloriæ correspondeat, & consequenter ad finem prædestinationis conducatur, illa tamen non fuit effectus prædestinationis, ut primò collata, sed solum ut per penitentiam reparata. Ergo similiter quamvis gratia hominum in hoc statu per peccatum interrupta, quatenus primò collata, influit in beatitudinem, & ad finem prædestinationis conducatur, non erit effectus prædestinationis, nisi ut reparata per penitentiam.

26. Respondeo concessio antecedente, de quo disputant Theologi in tractatu de Incarnatione, negando consequentiam & paritatem. Ratio discriminis est, quia cum gratia status innocentia non præsupponeret præscientiam & prædestinationem Christi, nec ex ejus meritis data foret: ex intentione efficaci glorificandi Adamum (quæ intentio fuit posteriori Christi prædestinatione) imperata non fuit; unde ex vi primæ infusionis ad finalem perseverantiam ordinem non dicebat, sed solum ex vi reparationis factæ per Christum. In nostra autem gratia, quatenus primò collata, oppositum contingit: cum enim prima illius collatio sit ex meritis Christi, ejusque prædestinationem supponat, ex intentione gloriæ in electis præparatur & imperatur, & ex vi primæ infusionis ordinem ad gloriam; & ad finalem perseverantiam importat.

§. II.

Expeditur alia difficultas.

27. Dico secundò: Etiam vocationes inefficaces in electis esse prædestinationis effectus; non elicitos, sed imperatos. Est etiam contra Vazquem, & Valentiam, aliosque recentiores.

Probatür breviter: Licet vocationes inefficaces in prædestinatis non conducant ad gloriam immediatè, mediatè tamen, & dispositivè ad illam conducunt, quatenus paulatim emolliunt cor hominis, ut tandè Deo vocanti respondeat: vel

vel obiectivè, quatenus in memoriam redactæ excitant ad gratiarum actionem & ad humilitatem propter resistantiam præteritam: Ergo præparantur à Deo ex intentione gloriæ, & consequenter sunt effectus prædestinationis. Utraque Consequentiâ patet ex dictis, Antecedens verò probatur, Primò, quia id sæpè contingere, experientia testatur, quòd scilicet Deo quis gratias agat propter vocationes illas, quibus non respondit: ut constat ex Augustino libro 6. Confess. capite 11. & libro 8. capite 9. ubi memorans vocationes divinas, quibus multoties resistenterat, excitatur ad penitentiam, humilitatem, & gratiarum actionem. Et ex Bernardo ferm. 2. Dominicæ 6. post Pentecosten, ubi exclamatur: *Ego peccabam, & tu dissimulabas. Non continebam à sceleribus, & tu à verberibus abstineras. Prolongabam ego multo tempore iniquitatem meam, & tu Domine pietatem tuam.*

Secundò idem Antecedens probatur ex illis verbis Pauli ad Romanos 8. *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum*, quod ut docet glossa ex Augustino de sumpta, etiam ad peccata prædestinationum extenditur: Ergo cum vocationes inefficaces ad bonum effectus prædestinationum aliquid ex prædictis modis conducant, sunt prædestinationis effectus.

28. Confirmatur: Permissio peccati, quæ in denegatione gratiæ efficacis supplicatà sufficiente consistit, est prædestinationis effectus, quatenus ad excitandam humilitatem conducit, & quatenus ex illa movetur homo ad cognoscendam infirmitatem propriam, & indigentiam uberioris & fortioris auxilij, ut ostendimus art. 5. Ergo similiter cum vocationes inefficaces in prædestinationis ad eisdem fines conducant, illæ sunt prædestinationis effectus. Quòd autem non sint effectus ab illa immediatè elicit, sed solum imperati, patet, quia vocationes inefficaces, & auxilia sufficientia pertinent ad providentiam generalem ordinis supernaturalis, & ordinantur per prædestinationem ad ejus proprium finem, salutem scilicet electorum, modo antea explicato.

29. Objicies primò: D. Thomas ad Roman. 8. lectione 6. exponens hæc verba Apostoli: *Quos prædestinavit, hos & vocavit*, ait: *Hæc vocatio est efficax in prædestinatis*: Ergo ex D. Thomâ sola vocatio efficax est effectus prædestinationis. Idem colligitur ex Augustino de prædestinatione Sanctorum capite 16. ubi dicit: *Deus vocat prædestinatos, sed non eâ vocatione, quâ vocatis sunt, qui noluerunt venire ad nuptias*, quæ, ut patet, est vocatio inefficax. Et lib. 1. ad Simplic. quæst. 2. & alibi passim docet, quòd sola illa vocatio est effectus prædestinationis, quæ est vocatio secundum propositum, vel ut loquitur Fulgentius lib. 1. ad Monimum, *quæ est ex proposito congrua*: Sed vocatio congrua, & secundum propositum est efficax: Ergo idem quod prius.

30. Respondeo primò: Quòd quando sancti Patres docent, solam vocationem efficacem, vel congruam, aut secundum propositum, esse prædestinationis effectum, loquuntur de effectibus prædestinationis elicitis, & immediatè ab illa procedentibus, non vero de imperatis & mediatis, undè hæc testimonia suadent quidem secundam partem nostræ conclusionis, sed non militant contra primam.

31. Secundò responderi potest, SS. Patres loqui de vocatione efficaci, vel simpliciter, & per or-

dinem ad actum perfectum, conversionem scilicet peccatoris, ad quam datur vel de vocatione efficaci secundum qui 1, & per ordinem ad actum imperfectos, qui paulatim emolliunt cor hominis, illudque disponunt ad conversionem perfectam, per ordinem ad quos potest dici congrua, vel secundum propositum.

Objicies secundò: Communia electis & reprobis non sunt prædestinationis effectus: Sed vocationes inefficaces & auxilia sufficientia sunt communia electis & reprobis, & utrisque indifferenter conceduntur: Ergo non sunt effectus prædestinationis.

Confirmatur: Vocationes inefficaces, & auxilia sufficientia sunt à providentia generali ordinis supernaturalis, & voluntate Dei antecedente: Ergo non sunt effectus prædestinationis. Consequentia videtur manifesta, effectus enim prædestinationis sunt à providentia Dei specialiter & voluntate consequente.

Ad objectionem respondeo, distinguendo Majorem. Non sunt effectus prædestinationis elicit, concedo, imperati, nego. Et concessa minori, distinguo Consequens: Ergo vocationes inefficaces non sunt effectus prædestinationis: elicit, concedo, imperati, nego, Undè

Ad confirmationem dicendum est, vocationes inefficaces, & auxilia sufficientia in electis esse quasi elicitivè à providentia generali, & voluntate Dei antecedente, & à prædestinatione imperativè; quia non eliciuntur à providentia generali, nisi ut subordinata prædestinationi, & ex finis ejus efficacis intentione.

Objicies tertio: Non omnes vocationes inefficaces in prædestinatis conducunt ad gloriam etiam mediatè: Ergo omnes non sunt prædestinationis effectus. Consequentia patet ex supra dictis, Antecedens vero probatur: quia omnes non offeruntur memoriæ, nec omnes paulatim leniunt cor hominis, nam contingere potest quòd aliquis vitijis longo tempore deditus, multoties interius pulsatus, repente convertatur, & penitentiam agens, vel ad martirium captus, statim moriatur, & consequatur gloriam: At in tali casu non omnes vocationes occurrunt memoriæ, cum hoc in tam brevi tempore sit moraliter impossibile, nec illæ dispositivè cor emolliendo, extraxerunt consentium: Ergo non omnes vocationes inefficaces, aliquæ ex prædictis modis, ad finem prædestinationis conducunt.

Propter hoc argumentum quidam recentiores Thomistæ conclusionem nostram resistendam existimant ad illas vocationes, quæ in memoriam redactæ excitant ad prædictos effectus. Magis tamen placet aliorum sententia, qui nostram conclusionem propter verba Pauli superius relata, universaliter accipiendam esse contendunt. Undè in forma respondeo negando Antecedens, ad cujus probationem imprimè dico, nullam dari vocationem internam, vel auxilium sufficiens, quod non producat in anima aliquem actum imperfectum, qui hominem excitet ac disponat ad perfectiorem ut docent celebriores Thomistæ in tractatu de auxilijs, & colligunt ex verbis illis Ilaia 55. *Forbum meum, quod egredietur de ore meo, non morietur ad me vacuum, sed faciet quacunque volui, & prosperabitur in his, ad que misi illud.* Quibus verbis significatur, vocationem internam, quæ Deus animam alloquitur, nunquam in esse

sterilem & infocundam, quin semper aliquem fructum, saltem imperfectum, in anima producat. Ratio etiam id facit: nam omnis vocatio interna, omneque auxilium sufficiens excitat & movet animam, & sub genere auxilij movens, & excitans continetur: sed videtur impossibile, quod anima excitetur formaliter, nisi per actum vitalem à se elictum, cum excitatio hæc vere sit vitalis. Similiter impossibile est, quod Deus à qualiter moveat animam, & quod anima non moveatur à qualiter, cum movens & motum dicantur correlativè: Ergo omnis vocatio interna, & omne auxilium sufficiens aliquem actum saltem imperfectum in anima producat. Sed quid sit de hac sententia,

Respondeo secundò, nullam dari vocationem prædestinatam, quæ aliquo modo non conducat ad gratiam actionem: licet enim in hac vita non omnes in memoriam revocentur, in patria tamen per visionem in verbo omnes suas vocaciones, sive efficaces, sive inefficaces prædestinatæ cognoscunt, & ex cognitione illarum ad gratiarum actionem excitantur.

Obijciat ultimo: Nemo prudens ex intentione efficaci finis eligit & applicat media inefficacia & frustrabilia, præsertim si habeat in sua potestate media efficaciæ & infustrabilia: Ergo cum Deus in intuitu suæ omnipotentie thesauris habeat infinita media, & auxilia efficacissima, quibus potest electos suos ad vitam æternam perducere, incongruum videtur, quod ex efficaci intentione beatitudinis illis præparet & tribuat vocaciones aliquas inefficaces, & auxilia pure insufficientia, quæ debent frustrari suo effectu.

Respondeo distinguendo Antecedens: Si talia media nullam habeant vim, & efficaciam, neque in ordine ad effectum principalem, neque in ordine ad alios minus præcipuos, concedo Antecedens. Si talia media habeant vim & efficaciam in ordine ad aliquem effectum, qui ad alium perfectiorem, saltem mediatur & dispositivè concurrat, nego Antecedens, & Consequentiam. Itaque non superflue, sed valde prudenter, Deus intendens efficaciter gloriam electis, dat aliqua media & auxilia inefficacia, & frustrabilia suo effectu. Id enim congruit, tum ut per illa media & auxilia (quæ, ut supra diximus, semper sunt efficaciora secundum quid, & in ordine ad aliquem actum imperfectum, quem in anima producant) paulatim emolliat cor hominis, illudque disponat ac præparet ad conversionem perfectam. Tum etiam ut homini ostendatur infirmitas sua, libertas, inconstantia, & ingratus, & ut sic magis ad interiora revocetur, & tandem reformetur.

ARTICULUS III.

An determinatio voluntatis ad actus supernaturales seu actus supernaturalis procedat à libero arbitrio excusati, sint prædestinationis effectus?

Præter negantem tenet Molina hic art. 3. disp. r. membro 10. ubi etiam actibus supernaturalibus tribuat, quod sint effectus prædestinationis, non tamen formaliter, quatenus à libero arbitrio exeunt, & consequenter determinatione

voluntatis ad bonum, seu bonum usum liberi arbitrij, ab effectibus prædestinationis excludit.

Præcipuum ejus fundamentum est, quia existimat gratiam & liberum arbitrium partialiter in actus supernaturales influere, & se habere sicut duos homines, vel equos eandem cimbam, vel currum trahentes: Sed effectus à duabus causis partialibus procedens non est ab una, sub ea ratione & formalitate, quæ exit & procedit ab altera, ut patet in exemplo adducto tractionis navis: Ergo actus supernaturales, ut exeunt à libero arbitrio, non procedunt à gratia, nec consequenter sunt prædestinationis effectus.

Præterea, quod actus supernaturalis sit liber & vitalis, à gratia non habet, sed à libero arbitrio: Ergo consideratus prout exit à libero arbitrio non est effectus gratiæ, nec consequenter prædestinationis. Utraque Consequentia patet, Antecedens probatur. Quod actus supernaturalis sit liber & vitalis, debet habere à principio libero & vitali: Sed gratia, cum non sit indifferens, sed unum actum determinatè respiciat, non est libera; & cum veniat de foris, & procedat à principio extrinseco, scilicet Deo eam animæ infundente, non est principium vitale: Ergo quod actus supernaturalis sit liber & vitalis, à gratia non habet, sed à libero arbitrio.

§. I.

Hæc sententia Molinae rejicitur.

Dico tamen, determinationem nostræ voluntatis ad bonum, seu bonum usum liberi arbitrij, ut tenet se ex parte nostra, esse prædestinationis effectum. Ita communiter docent nostri Thomistæ cum Angelico Præceptore hic art. 5. in corpore, ubi ait: *Non est distinctum, quod est ex libero arbitrio, & ex prædestinatione, sicut non est distinctum, quod est ex causa secunda & causa prima. Divina enim providentia producit effectus per operationes causarum secundarum, ut supra dictum est, unde & id, quod est per liberum arbitrium, est ex prædestinatione.* Et quæst. 6. de veritate art. 2. ad 11. *Hoc ipsum (inquit) quod est velle accipere gratiam, est nobis ex prædestinatione, unde non potest esse causa prædestinationis.*

Probatur etiam conclusio ratione fundamentali, quam insinuat idem S. Doctor locis citatis. Id, quod causatur à gratia, est prædestinationis effectus: Sed determinatio voluntatis ad bonum supernaturale, v. g. ad credendum, vel ad diligendum Deum super omnia, seu bonus liberi arbitrij usus in supernaturalibus causatur à gratia: Ergo est prædestinationis effectus. Major est evidens, quia prædestinatio est causa gratiæ, ejusque præparatio, ut docet Augustinus de prædestinatione Sanctorum cap. 10. his verbis: *Inter gratiam & prædestinationem hoc tantum interest, quod prædestinatio est gratiæ præparatio, gratia verò jam ipsa donatio: Ergo quod procedit & causatur à gratia, est effectus prædestinationis.* Nam ut communiter dicitur, quod est causa causæ, est causa causati: unde D. Thomas hic art. 5. *Manifestum est (inquit) quod id, quod est gratiæ, est prædestinationis effectus.*

Minor verò, in qua est difficultas, probatur multipliciter. Primò ex Cælestino primo in epistola 1. ad Episcopos Gallie, ubi definit, quod nemo nisi per gratiam libero bene utatur arbitrio: Ergo bonus usus liberi arbitrij à gratia procedit.

Unde Augustinus libro 1. Retract. cap. 9. circa finem sic habet: *Quia omnia bona, & magna, & media, & infima, à Deo sunt, sequitur ut ex Deo sit & bonum usus libera voluntatis, qui in magnis numeratur bonis.* Et super Psalm. 77. *Deum cooperatorem sibi facit hominis spiritum in opere bonorum factorum.* Et de corrept. & gratia cap. 1. *Desiderare auxilium gratie, initium gratia est.* Idem colligitur ex D. Thoma hic art. 5. ubi reprehendit eos qui distinguunt inter id quod est ex gratia, & id quod est ex libero arbitrio, quasi non possit esse idem ex utroque.

44. Secundo probatur eadem Minor ex eodem Augustino Epist. 107. & libro 1. contra duas Epist. Pelag. cap. 19. ubi docet quod gratia facit homines ex nolentibus volentes, & ex repugnantibus consentientes. Ex quibus verbis hoc deducitur argumentum. Bonus usus liberi arbitrii, & consensus ipse ad gratiam Dei, non potest procedere ex libero arbitrio ut nolente ac repugnante, sic enim ab illo potius provenit dissensus, quam consensus: fit ergo ex libero arbitrio ut volente & consentiente. Sed fieri ex nolente volentem, & ex repugnante consentientem, est effectus gratia & operationis divinae, intus in corde hominis operantis, inquit Augustinus locis citatis, & de gratia & libero arbitrio cap. 21. ubi sic habet: *Agit Deus omnipotens in cordibus hominum, etiam motum voluntatis eorum, ut per eos agat quod eos agere ipse voluerit.* Ergo bonus usus liberi arbitrii, & consensus ipse ad gratiam, provenit ab ipsa gratia, intus in corde hominis operante.

45. Confirmatur primo: Ex eodem Augustino Epist. 103. *Quod promittit Deus, non facit nisi Deus:* Sed Deus interdum promittit in scriptura consensum & determinationem nostrae voluntatis, ut patet quando promittit Abraham fidem & conversionem gentium, in qua includitur consensus & determinatio liberi arbitrii: Ergo talem consensum & determinationem facit per gratiam intus in corde hominis operantem, & consequenter secundum Augustini principia, negari non potest, bonum usum liberi arbitrii esse effectum gratia & operationis divinae. De quo fuse Tractatu praecedenti.

Diff. 3.
art. 2.

46. Confirmatur secundo ex D. Thoma super Epist. ad Hebraeos cap. 12. lect. 3. ubi ait: *Hoc ipsum quod est non ponere obstaculum gratiae, ex gratia procedit.* Unde si aliquis ponat, & tamen moveatur cor ejus ad removendum illud, hoc est ex dono gratia Dei vocantis per misericordiam. Scit ergo aperte D. Thomas, quod quicquid ex parte liberi arbitrii tenet etiam ipsum non ponere obstaculum, & ipsum velle recipere gratiam, est effectus ipsius gratia.

47. Tertio probatur Minor principalis. Initium fidei, & justificationis exordium, provenit à gratia, ut definitur in Concilio Arausicano 2. can. 5. his verbis: *Si quis initium fidei, ipsumque crudelitatis affectum, quo neque credimus qui justificat impium, non per gratia donum, sed naturaliter inesse dicit, apostolicis traditionibus contradiat.* Et in Tridentino sess. 6. cap. 5. asseritur, *Ipsius justificationis exordium in adultis, à Deo per Christum Jesum praeveniente gratia sumendum esse.* Sed determinatio voluntatis ad credendum mysteriis revelatis, est initium fidei: ut enim docent Theologi in Tractatu de fide, fides incipit à pia motione voluntatis, quae determinat intellectum ad credendum mysteriis sibi propositis, ex quo inferunt, in damnationibus & damnatis non esse fidem, quia in illis non est pia

A illa motio & determinatio voluntatis, sed credunt inviti & coacti. Item liber consensus nostrae voluntatis pertinet ad nostrae justificationis exordium, nam ut dicitur in Tridentino citato *Adulti gratia excitanti & adjuvanti libere assensum & cooperando, ad justificationem disponuntur.* Ergo determinatio voluntatis ad bonum, seu bonus usus liberi arbitrii, à gratia praeveniente procedit.

Dices cum Molina: Consensum & determinationem liberi arbitrii, seu actus supernaturalis quibus homo libere consentit Deo vocanti & excitanti, & se determinat ad credendum, vel diligendum Deum super omnia, esse quidem effectus divinae gratiae, & ab illa causari, non tamen formaliter & reduplicative quantum procedunt à libero arbitrio, partialiter in illos influente.

Sed contra primo: Deus per suam gratiam, non solum facit nobiscum nostram operationem, sed etiam facit ut faciamus illam juxta illud Ezechielis 36. *Faciam ut in praeceptis meis ambuletis.* Et juxta Augustinum libero de gratia & libero arbitrio capite 15, ubi ait: *Certum est nos velle cum volumus, sed ille facit ut velimus, &c.* Ergo quod actus nostri liberi eliciantur à nobis, seu à nostro libero arbitrio exeant, habetur à gratia faciente ut velimus, & consequenter actus supernaturalis sunt effectus gratiae, etiam prout à libero arbitrio procedunt.

C Secundo, Gratia est adaequata virtus proxima agendi & influendi in actus supernaturalis: ut enim ostendimus in Tractatu de visione beatifica, non datur in nobis potentia obedientialis proximae & immediate activa effectuum supernaturalium, sed tantum radicalis & remota: Actus autem non potest sub aliqua ratione à principio remoto procedere, sub qua non causetur à proximo: Ergo actus supernaturalis, prout procedit à libero arbitrio, causetur à gratia.

Tertio, Esto admittamus gratiam non esse adaequatam virtutem proximam, negari tamen non potest esse adaequatam rationem elevandi & proportionandi liberum arbitrium ad usum supernaturalis: At actus supernaturalis non procedit à libero arbitrio, nisi ut proportionato & elevato: Ergo sub nulla ratione procedit à libero arbitrio, sub qua non causetur à gratia.

Quarto Actus supernaturalis, prout exit à libero arbitrio, procedit ab illo ut subordinato Deo: At non ut auctori naturali: Ergo ut supernaturalis, & consequenter causante mediante gratia actum supernaturalem faciente ut exeat, & emanet ab ipso libero arbitrio.

Denique Deus, cum sit prima & universalissima causa, attingit suos effectus secundum omnes modos & formalitates reales in eis inventas, & in ipsum ut in ultimum finem reducibiles, ut demonstrant Philosophi in Metaphysica, & docet D. Thomas 6. Metaph. lect. 3. & 1. Perihierm. lect. 14. ubi ait: *Voluntas divina est intelligenda ut extra ordinem ensi existens, velut causa quaedam profundens totum ens, & amans eum diffusivitas:* Sed actus supernaturalis exit & procedit à libero arbitrio, est aliquis modus vel formalitas entis, ut per se patet; non enim est purum nihil, aut ens rationis: Ergo in Deum ut in primam causam reduci debet: Sed non in Deum ut Auctorem naturae, ut supra dicebamus; Ergo in Deum ut gratia argitorem, & Auctorem supernaturalis.

movens & auxilians, juxta veriore Thomistarum sententiam) sufficit quod ita applicet voluntatem ad unum extremum, ut in ea relinquat vires & potentiam ad oppositum.

ARTICULUS IV.

An substantia predestinati sit sua predestinationis effectus?

S. I.

Quibusdam pramissis conclusio affirmativa statuitur.

59. VT status difficultatis aperiatur, & cetera ab incertis separentur, supponendum est primo, substantiam predestinati secundum se inspectam intra limites pure nature, non esse predestinationis effectus; quia effectus predestinationis finem ejus respicere debet; substantia autem predestinati in predicta consideratione finem predestinationis non respicit, sed ad quem se habet intra limites & finem nature. Adde, quod effectus predestinationis non est indifferens ad finem reprobationis: Atqui substantia predestinati intra limites pure nature considerata indifferens est, ut predestinetur & reprobetur. Ergo sub hac consideratione effectus predestinationis esse non potest.

60. Supponendum secundum, illam non esse effectum predestinationis proximum, & elicium: Tam quia effectus elicitus predestinationis debet esse supernaturalis ratione sui, sicut actus elicitus a virtute supernaturali non potest non esse ratione sui supernaturalis: substantia autem predestinationi ratione sui supernaturalis non est. Tum etiam, quia est effectus elicitus providentia naturalis: Ergo a supernaturali, qualis est predestinatio, elicitive non potest procedere. Unde solum difficultas est, an imperatve saltem ab illa procedat? quod ut magis declaratur,

61. Supponendum est tertio: dupliciter aliquid esse posse effectum predestinationis imperatum. Primum quoad ordinationem supponentem existentiam rei ordinatae. Secundum, quoad existentiam, ita ut prima rei productio imperetur ex intentione finis predestinati: certum est igitur, substantiam predestinati esse saltem primo modo predestinationis effectum, quia per predestinationem ordinatur ad gloriam, & ad illam transmittitur. Unde dubitatur solum de secundo modo imperij, an scilicet substantia predestinati, etsi ex vi alterius providentia quasi elicitive ad finem naturalem ordinetur, & in re producat, non tamen procedat ab illa independentem a predestinatione, sed ut subordinata illi tanquam imperanti eo modo, quo actus aliarum virtutum ab illis eliciti a charitate procedunt ut imperante illorum productionem. Pro resolutione

Dico, substantiam predestinati esse effectum predestinationis in sensu explicato. Ita communiter docent Thomistae, paucis exceptis, qui existimant substantiam predestinati esse tantum subjectum, quod predestinatur, non vero ipsius predestinationis effectum.

62. Probatum primum ex Augustino epistolae 105. ubi explicans illud Apostoli ad Romanos 8. *Primum electionem proposuisti Dei maneret. Secundum e-*

A *lectionem* (inquit) *quod eligendos facit ipse, nominavit.* Ergo juxta Augustinum electio ad gloriam causa est substantia eligendorum, & consequenter substantia predestinati est predestinationis effectus: omne enim, quod ab electione in ordine intentionis causatur, est in executione effectus predestinationis.

Probatum secundum ex D. Thoma in 1. dicitur 41. quod 1. art. 4. ubi inquit: *Omni causa, cujus operatione interveniente completur effectus predestinationis, dicitur predestinationem juvare, vel per medium causa meritoria, vel per persuadendo ad bonum, vel per modum dispositionis, vel etiam naturalis operationis, sicut motus calidi, & omnes cause naturales juvant predestinationem, in quantum earum officio perscitur generatio & sustentatio electorum.* Ex quibus verbis hoc argumentum delamitur, Eatenus aliqua causa sine moralis, sive naturalis dicitur predestinationem juvare, quatenus ejus operatione perficitur effectus predestinationis: At motus calidi juvat predestinationem, quatenus illo perficitur electorum generatio: Ergo haec est predestinationis effectus, & consequenter electorum substantia, quae per illam producit.

Tertium probatur ex eodem S. Doctore in 1. dicitur 41. art. 8. ubi in argumento, *sed contra*, probatur predestinationem precibus Sanctorum juvari: ex illo Genesis 25. ubi dicitur, quod Isaac rogavit Dominum pro Rebecca uxore sua, & dedit conceptum Rebecca, ex quo conceptum natus est Jacob: At si substantia Jacob predestinatus non esset predestinationis effectus, argumentum D. Thomae non convinceret: Ergo juxta D. Thomam substantia predestinati est predestinationis effectus. Probatum Minus. Predestinationem precibus Sanctorum juvari, est illius effectus precibus Sanctorum obtineri: Ergo ex eo, quod nativitas Jacob obtenta fuerit precibus Isaac, non colligitur predestinationem Jacob precibus Isaac juvari, nisi ejus nativitas sit predestinationis effectus.

Probatum quarto ratione, quam indicat idem Angelicus Doctor in corpore ejusdem articuli, his verbis: *Ita predestinatur a Deo salus alicujus, ut etiam sub ordine predestinationis cadat, quidquid hominem promovet in salutem, vel orationes proprias, vel quidquid hujusmodi, sine quibus aliquis salutem non consequitur.* At substantia predestinati talis est, ut sine illa predestinatus salutem non consequatur: Ergo cadit sub ordine predestinationis, & consequenter est illius effectus.

Confirmatur, & magis illustratur haec ratio. Quidquid aliquid modo ad predestinationem conducit, si fiat ex intentione gloriae, est effectus predestinationis: At substantia predestinati ad predestinationem conducit, & alias fit ex intentione gloriae: Ergo est predestinationis effectus. Minor quantum ad secundam partem probatur ex infra dicendis: probatur vero quantum ad primam. Nam substantia predestinati est causa efficiens actuum, quibus homo iustificatur, & promovetur gloriae: est etiam causa efficiens ipsius gloriae & visionis beatificae, quam producit mediante intellectu per lumen gloriae electorum: illa enim potest esse motivum per modum objecti, gratiarum actionis, pro creationis & conservationis beneficio: Ergo substantia predestinati ad predestinationem conducit.

Dices, ad hoc ut aliquid sit effectus predestinationis, non sufficere, quod ad illius finem, scilicet gloriam, quocumque modo conducatur, sed

insuper requirit quod ad illam ordinetur, ut me-
dium ad finem: At substantia prædestinati non
ordinatur ad gloriam, ut medium ad finem, sed
solum ut subiectum ad formam accidentalem
quam recipit, & à qua perficitur: Ergo non est
prædestinationis effectus. Minor patet, Major
probat. Præd. itatio vel in electione consi-
stis, vel saltem illam supponit: At electio non
est circa media veritatem, sicut intentio solum est
respectu finis: Ergo ut aliquid sit effectus præde-
stinationis, requiritur quod ad illam ut medium
ad finem ordinetur. Unde, ut supra diximus, li-
cet merito Christi ad nostram prædestinationem,
ejusque finem conducant, quia tamen ad
eam non comparantur ut media ad finem, effe-
ctus illius non sunt.

Sed facile responderetur, distinguendo Major-
em. Ut aliquid sit effectus prædestinationis, eli-
ctio & immedie datus, requiritur quod ad illa or-
dinatur ut medium ad finem concedo Majorē.
Ut sit effectus illius imperatus & terminus, nego
Majorē. Ad cuius probationem dicendum est,
quod electio dupliciter potest aliquid attingere:
uno modo immediate, & quasi elicitive, & sic
solum potest erga media proprie dicta veritari.
Alio modo mediate, & imperativè, sique potest
attingere omne quod ad media que sunt illius
objectum quovis modo concurret. Unde quia
substantia prædestinati habet concessus jam ex-
plicatos, ad dona gratiæ & gloriæ, quæ sunt ef-
fectus eliciti prædestinationis & electionis, conse-
quens sit quod ab electione & prædestinatione
attingatur mediate & imperativè: quod non po-
test competere meritis Christi, quia cum illa (ut
supra annotavimus) ad ordinem hypostaticum
pertineant, & totum ordinem gratiæ & gloriæ,
omnemque hominum & Angelorum prædesti-
nationem infinitum excedant, ab illa imperari
non possunt.

Denique probari potest conclusio, evertendo
præcipuum ad veritatem fundamentum. Non
repugnat ab intrinseco quod substantia præde-
stinata fiat ex intentione gloriæ, & alias sic fieri
congruit intentioni prædestinationis: Ergo de
hæc substantia prædestinati sit ex intentione
gloriæ, & consequenter est prædestinationis ef-
fectus. Consequentia patet, Antecedens quan-
tum ad primam partem suadet primo. Ex vi
decreti ordinantis Christum ad esse filium natu-
ralem Dei, fuit factus Christus ut homo, quia
propterea sit subiectum suæ prædestinationis. Ex
necesse decreti ordinantis hominem ad finem
naturalem, scilicet naturalem beatitudinem, pos-
set fieri homo, si concederetur in pura natura: Er-
go ex vi decreti efficaciter ordinantis ad gloriam,
potest fieri, saltem imperativè, substantia subje-
cta ad gloriam ordinati.

Secundo probatur eadem pars. Si aliqua repu-
gnantia in hoc esset, maxime quia substantia præ-
destinati sit subiectum gloriæ, debet ad illius
mentionem supponi, & consequenter ex vi ta-
lium intentionis non potest fieri: At hæc ratio nul-
la est: Ergo &c. Major est præcipuum funda-
mentum ad veritatem sententiæ: Minor verò proba-
tur tripliciter. In primis enim id quod est prius
in genere causæ materialis, potest esse posterius
in genere causæ finalis: Ergo est substantia præ-
destinati sit subiectum gloriæ, & consequenter
prior illa in genere causæ materialis, potest ab
illa in genere causæ finalis causari, ac proinde
ex intentione ad gloriam imperativè procedere.

A Secundo, Substantia genita potest esse gene-
rationis subiectum, & causari à generatione ef-
ficienter. Substantia etiam creata est subiectum
creationis acceptæ passivè, & ab illa causatur:
Ergo substantia prædestinati, esto sit subiectum
prædestinationis, poterit ab illa imperativè pro-
cedere.

Tertiò, Licet potentia vitalis sit principium
effectivum & receptivum sui actus, potest fieri
ex intentione illius: Ergo pariter, licet substan-
tia prædestinati sit subiectum gloriæ, quam re-
spicit prædestinatio ut finem, poterit ex illius in-
tentione procedere. Quorum omnium ratio
est, quia non repugnat mutua inter duo causalitas
in diverso genere causæ, qualiter inter ele-
ctionem ad gloriam, & substantiam prædesti-
nati debet intervenire, ut ex intentione gloriæ
procedat.

B Dices: substantiam prædestinati non solum
esse subiectum gloriæ, sed etiam finem cui Deus
gloriam intendit, & ideo non posse imperari ex
intentione eius.

Sed contra primò: Christus, etiam ut homo,
est finis cui Deus vult filiationem naturalem, &
tamen sit ex vi ejusdem decreti quo filiatio in-
tenditur: Ergo ex eo quod substantia prædestina-
ti sit finis cui Deus gloriam intendit, non repu-
gnat ex intentione gloriæ imperari.

C Secundo, finis cui, & finis cuius gratia distin-
guuntur, & se invicem præcedunt in diverso ge-
nere causæ. Nam sanitas verbi gratia, quam
medicus appetit aegroto, est prior illo in genere
causæ finalis, & in ratione finis qui, vel cuius
gratia: ipse verò aeger cui desideratur, eam præ-
cedit in genere causæ materialis, & in ratione fi-
nis cui. Item Christus, cum sit finis totius ordi-
nis naturæ & gratiæ, & ut dicitur Eccles. 24.
Primogenitus ante omnem creaturam, est prior
genere humano in ratione finis qui: ipsam verò
genus humanum ut redimendum, & consequenter
ter ordo naturæ, Christum præcedit, in genere
causæ materialis, & in ratione finis cui, ut expli-
cari solet in Tractatu de Incarnatione: Ergo
non obstat quod substantia prædestinati sit fi-
nis cui respectu gloriæ, poterit ab illa ut fine cui-
us causari, & consequenter ex illius intentione
procedere.

D Quod autem hoc valde congruum sit, patet:
Tum quia id ostendit maximum amorem Dei
erga electos, & curam specialem quam habet
de illis. Tum etiam, quia Deus in beatitudine
supernaturali electorum, quæ est finis prædesti-
nationis, intimè reperitur unitus in ratione spe-
ciei intelligibilis, ut ostendimus in Tractatu de
visione beatifica: Ergo congruum est ut substan-
tia electorum, & omnia entia naturalia, ad illam
ut ad finem ordinentur, & ex eius intentione
producantur. Probatur Consequentia: nam con-
gruum est, ut ubicunque Deus reperitur unitus
secundum suam substantiam, exerceat rationem
ultimi finis. Sic quia specialiter unitur humani-
tati Christi, ipsa Christi humanitas, & totum uni-
versum, sunt propter Christum. Item quia specia-
limodo est præsens in Eucharistia, propter unio-
nem cum humanitate Christi, Eucharistia est fi-
nis omnium aliorum sacramentorum. Denique,
quia est specialiter in anima iusti per gratiam,
omnes aliæ creature sunt propter iustos: Ergo
quia supernaturalis beatitudo includit Deum ut
unitum intellectui beato in ratione speciei intel-
ligibilis, oportet ipsam beatorum substantiam,
& om-

72

72

Dis. 23
Art. 3.

in Bibli

& omnia entia naturalia, ad illam ut finem ordinari, & ex ejus intentione imperativè procedere.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Objicies primò: Apostolus ad Roman. 8. exponens effectus divinæ prædestinationis, primo loco recenset vocationem, dicens: Quos prædestinavit, hos & vocavit. At si substantia prædestinati esset effectus prædestinationis, debuisset incipere ab ipso esse substantiali prædestinati, & non ab ejus vocatione: Ergo ex Apostolo substantia prædestinati non est prædestinationis effectus.

74. Confirmatur ex D. Thoma ibidem lect. 6. ubi explicans præfata verba Apostoli, sic ait: *Primum autem in quo incipit prædestinatio impleri, est vocatio hominis, quæ quidem est duplex: una exterior, quæ fit ore predicatoris; & alia interior, quæ nihil aliud est quam quidam mentis instinctus quo cor hominis movetur a Deo, ad assentiendum huic quæ sunt fidei vel virtutis.* At si substantia prædestinati esset effectus prædestinationis, non inciperet prædestinatio in vocatione impleri, sed potius inciperet in substantiæ productione: Ergo illa non est prædestinationis effectus.

75. Confirmatur amplius ex eodem S. Doctore super caput 1. ejusdem Epistolæ lect. 3. ubi postquam asseruit, *prædestinare nihil aliud esse quam ante in corde disponere quid sit de aliqua refaciendum, hæc verba subiunxit: Potest tamen aliqua de futura rei seu operatione disponere: uno modo quantum ad ipsam rei constitutionem, sicut artifex disponit qualiter debeat facere domum. Secundo modo quantum ad ipsam usum vel gubernationem rei, & ad hæc secundam prædispositionem pertinet prædestinatio, non ad primam; id enim quo aliquis vivit, refertur in finem: sed cum res in se ipsa constituitur, non dirigitur ex hoc ipso in aliud, unde præ dispositio constitutionis rei, propriè prædestinatio dici non potest.* Et paucis interpositis ait: *Relinquitur ergo quod prædestinatio dicatur propriè eorum solum quæ sunt supra naturam.* At generatio substantiæ prædestinati pertinet ad rei constitutionem, & supra naturam non est: Ergo non est propriè prædestinationis effectus.

76. Respondeo negando sequelam Minoris. Quia Apostolus ibi effectus prædestinationis imperatos & improporcionados, qualis est ipseus prædestinati substantia, non recenset, sed tantum elicitos & proporcionados, seu proximè ad beatitudinem conducentes, inter quos vocatio est prior, saltem ordine executionis, & idcirco ab illa incipit. Ex quo patet responsio ad primam confirmationem desumptam ex auctoritate Divi Thomæ, ibi enim S. Doctor solum intendit quod vocatio est primum in quo incipit prædestinatio impleri, vel inter effectus elicitos seu proporcionados, vel inter ea quæ per se requiruntur ad prædestinationem, ut propriè media non verò absolute: substantia autem prædestinati non est effectus prædestinationis, ut medium, sed ut subiectum.

77. Ad secundam confirmationem, dicitur generationem substantiæ & prædispositionem, considerari posse dupliciter. Vel præcisè in ordine ad agens, vel prout ad finem dirigitur. Primo modo prædispositio illius non est prædestinatio, sed ars, ut docuit D. Thomas quæst. 5. de verit. art. 1.

A ad 9. Secundo modo, si dirigitur ad finem naturalem, est providentia naturalis, si ad supernaturalem est providentia supernaturalis generalis, si ad supernaturalem efficaciter, est prædestinatio. Et consequenter substantia prædestinati, ut subest primo ordini ad finem, est effectus providentiæ naturalis: ut subest secundo, est effectus providentiæ generalis: ut subest tertio, est effectus prædestinationis. Quando autem ad D. Thomas prædestinationem propriè esse solum eorum quæ excedunt facultatem naturalem intelligendus est de effectibus elicitis, vel si de imperato, de excessu quoad ordinem, non quoad substantiam.

B Objicies secundò: Effectus prædestinationis debent esse ex meritis Christi: Sed substantia prædestinati non est ex meritis Christi: Ergo non est effectus prædestinationis. Major constat: Christus enim omnes effectus nostræ prædestinationis promeruit, ut docetur in materia de incarnatione. Minor verò probatur ex Augustino Epistol. 105. ubi ait: *Christus non pro illis ut homines crederentur, sed pro impiis mortuus est ut iustificarentur.*

Respondeo concessa Majori, distinguendo Minorem. Substantia prædestinati nude sumpta & intra limites puræ naturæ considerata, concedo. Ut ordinatur ad gratiam & gloriam, & ad illam efficaciter transmittitur, nego. Ex quo patet responsio ad locum Augustini: solum enim intendit, hominis generationem, intra limites puræ naturæ consideratam, non esse ex meritis Christi; non negat tamen, illam ut ordinatam & transmissam ad gratiam & gloriam, cadere sub meritis illius.

C Addo, quod multa deputantur meritis Christi, propter quæ tamen mortuus non dicitur meruisse sibi gloriam corporis, & sui nominis exaltationem, ut in confesso est apud omnes Catholicos: meruisse etiam illuminationes & gaudia accidentalia Angelorum, ut plures docent, & tamen non dicitur mortuus propter gloriam sui corporis, & proprii nominis exaltationem, nec propter illuminationes & gaudia accidentalia Angelorum. **D** Mors etiam præmatura illius qui rapitur ne malitia mutet intellectum ejus, effectus est meritorum Christi, & propriè prædestinationis. Nativitas etiam parvuli prope fontem, ex qua provenit quod illi ministraretur baptismus, & in gratia decedat est effectus prædestinationis, & meritorum Christi: Et tamen non dicitur Christus mortuus pro aliquo cito moriatur, nec ut prope fontem nalcatur. Quorum omnium ratio est, quia particula, propter, denotat finem præcipuum mortis & passionis Christi: unde quia hæc omnia non sunt finis præcipui mortis & passionis Christi, quæ ad justificationem & gloriam electorum tanquam ad finem præcipuum ordinantur, ideo est meritis Christi deputentur, non tamen Christus dicitur mortuus pro illis.

E Objicies tertio: Prædestinatio hominum eorum substantiam productam, vel saltem prævisam supponit: Ergo eam non casualiter. Consequentia patet, Antecedens probatur primò. Prædestinatio nostra supponit culpam originalem, cum illam supponat prædestinatio Christi, ut et Augustino docet D. Thomas 3. p. q. 1. art. 4. & nostra posterior sit prædestinatione Christi: At peccatum originale supponit substantiam prædestinati productam: Ergo prædestinatio nostra substantiam prædestinati prævisam supponit.

Secundo,

Secundo, Ante voluntatem prædestinandi & eligendi, hos determinatos homines præ alijs, intelligitur in Deo voluntas antecedens salvandi omnes homines; hæc enim generalis voluntas præcedit illam specialem, quæ discernit prædestinatos à reprobis: Sed voluntas illa generalis salvandi omnes homines supponit eorum substantiam & esse, cum supponat voluntatem eos creandi: Ergo prædestinatio substantiam prædestinati productam supponit.

Tertio substantia prædestinati per providentiam naturalem producitur: Sed providentia naturalis antecedit supernaturalem, sicut natura præcedit gratiam: Ergo prædestinatio substantiam prædestinati supponit.

Denique, forma accidentalis supponit esse subiecti, in quo recipitur, & consequenter voluntatem ejusdem formæ supponit volitionem ejusdem subiecti: Sed decreto prædestinationis vult Deus homini dare gloriam, tanquam accidens illi superadditum: Ergo tale decretum supponit volitionem subiecti illius, quod est ipsa prædestinati substantia.

Respondeo negando Antecedens: Ad cujus primam probationem, distinguo Majorem. Supponit culpam originalem: in uno genere causæ, scilicet materialis, concedo Majorem. In omni genere causæ, nego Majorem, & concessa Minor distinguo. Consequens distinctione Majoris:

Ad secundam & tertiam probationem ejusdem Antecedentis eodem modo respondendum est, nempe voluntatem antecedentem salvandi omnes homines, & providentiam naturalem antecedere prædestinationem in genere causæ materialis, & esse posteriores illâ in genere causæ finalis, quod iustitiam, ut substantia prædestinati sit prædestinationis effectus, ut supra ostendimus, & amplius declarari potest: Ex eo enim, quod ista decreta priora sint decreto electivo ad gloriam, non sequitur esse independentia ab illo: Ergo nec sequitur effectus talium decretorum non causati ex vi decreti electivi ad gloriam. Consequentia patet, Antecedens autem probatur. Bene stat unum decretum esse prius alio in uno genere causæ, & in alio dependere ab illo: Ergo ex eo quod providentia naturalis, & voluntas antecedens salvandi omnes homines, & decretum permittendi peccatum originale priora sint decreto electivo ad gloriam, non sequitur ea non dependere ab illo.

Secundo id probatur argumento ad hominem, contra aliquos ex nostris. Nam Thomistæ unanimiter docent, auxilia sufficientia esse in prædestinationis effectus prædestinationis, & tamen illa sunt effectus providentiæ communis supernaturalis, quæ prior est providentiæ prædestinativâ, ut ipsi fateantur. Ergo ex eo, quod substantia prædestinati sit effectus providentiæ naturalis, & hæc prædestinatione sit prior, malè colligitur id esse de facto prædestinationis effectum. Undè

Ad ultimam probationem Antecedentis principalis, distinguo Majorem. Forma accidentalis supponit esse subiecti in quo recipitur, in genere causæ materialis, concedo. In omni genere causæ semper, nego. Nam quando forma accidentalis habet rationem finis cuius gratiâ, sicut habet gloria respectu prædestinati, tunc licet subiectum recipientem illius præcedat in ordine executionis, & in genere causæ materialis, & superadditivæ, illa tamen est prior subiecto in quo recipitur, in ordine intentionis, & in genere causæ

finalis. Undè ex hoc potest desumi efficax argumentum in favorem nostræ sententiæ: cum enim substantia ipsius prædestinati ordinetur ad gloriam, sicut finis cui ad finem qui, sive cuius gratiâ, debet ex intentione gloriæ, ut finis procedere, vel imperari.

Objicies ultimum: Si substantia prædestinati, vel ejus productio esset effectus prædestinationis, esset primus illius effectus; nihil enim est prius ipsâ substantiâ rei & productione illius: Sed hoc non potest dici: Ergo nec illud. Major est evidens, Minor verò probatur primo. Si substantia prædestinati esset primus prædestinationis effectus, qui assereret dari ex parte nostræ causæ meritoriam, vel dispositivam primæ vocationis, ut dicebant olim Semipelagiani, non propterea teneretur fateri dari in nobis causam nostræ prædestinationis: Sed hoc est falsum, & contra communem Theologorum sententiam: Ergo & illud. Sequela probatur: Ut ex parte nostræ detur aliqua causa nostræ prædestinationis, necesse est, ut detur aliqua causa primi effectus illius: At licet daretur ex parte nostræ causæ primæ vocationis, non daretur causa primi effectus prædestinationis; ipsa enim vocatio non esset primus ejus effectus, sed potius ipsum creationis donum, cujus nulla potest in nobis causa præsupponi: Ergo dato quod substantia prædestinati sit prædestinationis effectus, clarè sequitur, eum, qui fateretur dari ex parte nostræ causæ primæ vocationis, non ideo teneri concedere, dari ex parte nostræ causæ prædestinationis.

Respondeo distinguendo Majorem. Esset primus illius effectus, impetratus & improportionatus, concedo Majorem. Elicitus & proportionatus, nego Majorem. Ad cujus probationem dicendum est, quod ex eo, quod aliquis assereret dari ex parte nostræ causæ primæ vocationis, necessarium fateri deberet, dari etiam ex parte nostræ causæ nostræ prædestinationis; quia licet non diceret dari ex parte nostræ causæ primi effectus, abstrahendo ab elicitis & imperatis à proportionatis & improportionatis; assereret tamen, dari ex parte nostræ causæ primi effectus elicitis & proportionatis: quod satis est, ut ex parte nostræ detur causa nostræ prædestinationis.

Respondeo negando Antecedens: Ad cujus primam probationem, distinguo Majorem. Supponit culpam originalem: in uno genere causæ, scilicet materialis, concedo Majorem. In omni genere causæ, nego Majorem, & concessa Minor distinguo. Consequens distinctione Majoris:

Ad secundam & tertiam probationem ejusdem Antecedentis eodem modo respondendum est, nempe voluntatem antecedentem salvandi omnes homines, & providentiam naturalem antecedere prædestinationem in genere causæ materialis, & esse posteriores illâ in genere causæ finalis, quod iustitiam, ut substantia prædestinati sit prædestinationis effectus, ut supra ostendimus, & amplius declarari potest: Ex eo enim, quod ista decreta priora sint decreto electivo ad gloriam, non sequitur esse independentia ab illo: Ergo nec sequitur effectus talium decretorum non causati ex vi decreti electivi ad gloriam. Consequentia patet, Antecedens autem probatur. Bene stat unum decretum esse prius alio in uno genere causæ, & in alio dependere ab illo: Ergo ex eo quod providentia naturalis, & voluntas antecedens salvandi omnes homines, & decretum permittendi peccatum originale priora sint decreto electivo ad gloriam, non sequitur ea non dependere ab illo.

Secundo id probatur argumento ad hominem, contra aliquos ex nostris. Nam Thomistæ unanimiter docent, auxilia sufficientia esse in prædestinationis effectus prædestinationis, & tamen illa sunt effectus providentiæ communis supernaturalis, quæ prior est providentiæ prædestinativâ, ut ipsi fateantur. Ergo ex eo, quod substantia prædestinati sit effectus providentiæ naturalis, & hæc prædestinatione sit prior, malè colligitur id esse de facto prædestinationis effectum. Undè

Ad ultimam probationem Antecedentis principalis, distinguo Majorem. Forma accidentalis supponit esse subiecti in quo recipitur, in genere causæ materialis, concedo. In omni genere causæ semper, nego. Nam quando forma accidentalis habet rationem finis cuius gratiâ, sicut habet gloria respectu prædestinati, tunc licet subiectum recipientem illius præcedat in ordine executionis, & in genere causæ materialis, & superadditivæ, illa tamen est prior subiecto in quo recipitur, in ordine intentionis, & in genere causæ

finalis. Undè ex hoc potest desumi efficax argumentum in favorem nostræ sententiæ: cum enim substantia ipsius prædestinati ordinetur ad gloriam, sicut finis cui ad finem qui, sive cuius gratiâ, debet ex intentione gloriæ, ut finis procedere, vel imperari.

S. III.

Corollaria præcedenti doctrinæ.

EX dictis colliges primo, bona omnia naturalia esse effectus prædestinationis imperatos nam quamvis fiant ex providentia naturali, per prædestinationem tamen ordinantur ad salutem & bonum electorum. Undè D. Thomas 1. 2. quæst. 114. art. 10. & 2. 2. quæst. 17. art. 2. & quæst. 83. art. 6. docet bona temporalia in prædestinatis conducere ad beatitudinem, ideoque posse cadere sub merito, & esse obiectum spei, ac pro illis posse fieri orationes.

Colliges secundo: locum & tempus nascendi & moriendi, aliisque nativitatibus & mortibus circumstantiis, esse in electis prædestinationis effectus: quia etiam hæc in prædestinatis ad finem prædestinationis conducunt. Nam pudrum verbi gratiâ statim moriturum, nasci prope fontem, conducit ut ei baptismus conferatur, sicque salvetur; & hominem, dum est in statu gratiæ, suffocari in flumine, vel à latronibus occidi, aut a liâ morte violenta & fortuitâ mori, conducit illi ut in gratia decedat, & gloriam consequatur.

H Undè

Undè Apostolus ad Rom. 8. ait : *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum*, quod D. Augustinus & S. Thomas ad ipsas etiam permissiones peccatorum extendunt, ut videbimus articulo sequenti.

87. Colliges tertio: bonam indolem, & bonum ingenium esse in electis prædestinationis effectum, non quia hæc conducant ad facilius credendum, vel ad supernaturales actus eliciendos, ut quidam docent: quia, ut alibi ostendimus, ad æquã ratio proximè agendi respectu actuum supernaturalium est virtus supernaturalis infusa: sed quia hæc conducunt ad vitanda peccata: nam ex bona hominum inclinatione, & ingenij bonitate multoties provenit, ut pauciora committantur peccata; sicut è contra mala hominum indoles & inclinatio ad plura committenda maximè juvât. Undè D. Thomas 3. cont. Gent. cap. 162. *Adjurat etiam Deus hominem contra peccatum per naturale humani rationis, & alia naturalia bona, quæ homini confert.*

88. Colliges quarto: bona opera moralia, quæ sine auxilio gratiæ sunt à prædestinatis, esse effectus prædestinationis. Tùm quia conducunt ad gaudium accidentale, quod de illis prædestinati percipient in gloria. Tùm etiam, quia dum quis benè operatur, si opus in præcepto sit, vitatur peccatum. Tùm denique, quia bona illa operamini objecta dant occasionem laudis, & gratiarum actionis.

ARTICULUS V.

An malum & permissio ejus in electis sint prædestinationis effectus?

§. I.

Quibusdam præmissis prima pars duplici conclusione resolvitur.

89. **N**otandum primò: malum aliud esse pœnæ, & aliud culpæ: & rursus in malo culpæ duo esse distinguenda, materiale scilicet & formale, seu malitiam moralem, & entitatem physicam, quæ illi subest, eamque sustentat.

90. Notandum secundò: quòd quando quaeritur, an permissio peccati in electis sit prædestinationis effectus, quaestio non procedit de permissione activa, quæ in volitione permittendi peccatum consistit, sed de passiva, consistente in carètia gratiæ efficacis, quæ postea vitaretur peccatum.

91. Tertio recolendum est id, quod in initio hujus disputationis annotavimus, nempe tres conditiones requiri, ut aliquid sit prædestinationis effectus, scilicet quòd causetur à Deo, quòd efficaciter ad finem vitæ æternæ conducat, & quòd sit à Deo volitum ac præparatum ex intentione efficaci dandi gloriam. His præmissis

Dico primo: Mala pœnæ in electis sunt effectus prædestinationis, non tamen mala culpæ, seu peccata, quæ talia sunt, & secundùm malitiam, & deformitatem moralem, quæ important.

92. Probat: Mala pœnæ causantur à Deo, juxta illud Ecclesiastici 11. *Bona & mala, vita & mors, paupertas & honestas à Deo sunt.* Et Amos 3. *Si erit malum in civitate, quòd non fecerit Dominus.* Secus autem mala culpæ, Deus enim non est causa, vel author peccati, quia, ut inquit S. Thomas 1. 2. quæst. 79. art. 1. *Omne peccatum est per recessum ab ordine, qui est in Deum sicut in finem, Deus autem omnia inclinat & convertit in se ipsum, ut dicit Dionysius cap. 1.*

A de divin. nomin. Item mala pœnæ conducunt ad finem vitæ æternæ: per multa enim tribulationis oportet nos intrare in regnum caelorum, ut ait Scriptura, & consequenter à Deo præparatur electis ex intentione dandi illis gloriam. Mala autem culpæ non conducunt ad vitam æternam, sed potius ejus assecutionem impediunt, ac proinde ex intentione gloriæ non possunt à Deo præparari. Ergo licet mala pœnæ sint in electis effectus prædestinationis, non tamen mala culpæ. Cõsequentiã patet: nam tres illæ conditiones requiruntur, & sufficunt, ut aliquid sit prædestinationis effectus.

B Dico secundò: Materiale peccati in electis est effectus prædestinationis.

Probat: primò conclusio eadem ratione, quæ præcedens. Materiale peccati est effectus omnipotentis & voluntatis Dei, & in finem prædestinationis conducit, & consequenter ex illius intentione in electis à Deo præparatur: Ergo est effectus prædestinationis. Consequentia patet ex dictis: Antecedens autem, quantum ad primam partem, est certum, cum enim materiale peccati sit aliqua entitas creata, & aliquis actus physicus & vitalis, non potest subterfugere divinam causalitatem, & omnipotentiam, sed debet à Deo ut primo ente, & primo actu pendere, ut tractatu præcedenti fuisse ostendimus. Probat: verò quantum ad secundam. Tùm ex illo Pauli ad Roman. 8. *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum.* Tùm etiam, quia materiale peccati solet esse pœnæ illius, & vexare peccatorem, ut à peccato deterreatur. Illud etiam potest esse occasio laudis & admirationis consideranti benignitatem Dei, qui ad id, quo ipse ostenditur, suum concitum non denegat.

Probat: secundò conclusio. Omnes generationes prædestinatorum sunt prædestinationis effectus, ut articulo præcedenti ostendimus: At multorum generationes peccaminosæ sunt: ut constat in illis, qui ex illicito concubitu sunt procreati: Ergo materiale peccati effectus prædestinationis esse potest.

Denique Permissiones peccatorum in electis sunt effectus prædestinationis, ut § sequenti ostendimus: Ergo & materiale peccati. Consequentia patet: nam permissio peccati non solum importat in Deo denegationem auxilij efficacis, sed etiam influxum in materiale peccati: cum enim peccatum sit quidam defectus & privatio, vel saltem illam includat, non potest poni in rerum natura, nisi ab aliqua entitate physica sustentetur.

Dices primò: Ad effectus prædestinationis concurrat Deus concursu speciali, cum ex illius speciali amore procedant: Sed ad materiale peccatum concurrat solum concursu generali: Ergo materiale peccati non est prædestinationis effectus.

E Secundò, possumus à Deo petere nostræ prædestinationis effectus: At materiale peccati à nobis postulari nequit, nisi ex consequenti consideretur formale: Ergo effectus prædestinationis esse non potest.

Ad primum respondeo, quòd licet ad materiale peccati concurrat Deus concursu generali efficiente, concurrat tamen concursu speciali impetrante, quatenus specialis providentia in prædestinatione impetrat generalem quoad omnes effectus ad illius finem conducentes.

Ad secundum dicatur effectus prædestinationis esse in duplici differentia: alij sunt, qui ratione sui ad finem prædestinationis conducunt, & istos possumus absolute petere: alij verò solum

ex misericordia divina ad prædictum finem ordinatur, cum ex natura sua ad oppositum finem propendentes: & istos absolute petere non possunt, sed solum sub conditione, quod Deus velit ad finem prædestinationis illos ordinare: & illius generis est materiale peccati, unde à Deo non potest postulari absolute, sed sub conditione prædicta, ut de permissione peccati, seu denegatione gratiæ infra dicemus.

§. II.

Resolvitur secunda difficultas: & ostenditur permissionem peccatorum in electis esse prædestinationis effectum.

Deo tertio, permissionem peccati in electis esse effectum prædestinationis illorum. Est contra Vazquez, Arribal, Meratium, & alios Recentiores: est tamen D. Thomæ super Epistolam ad Romanos capite 8. lect. 5. ubi exponens illa verba: Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, inquit: Sed nunquid etiam peccata cooperantur in bonum? Quidam dicunt quod peccata non continentur sub hoc, quod dicit omnia, quia sicut dicit Augustinus, peccatum nihil est, & nihil sunt homines, cum peccant. Sed contra est, quod in glossa sequitur: Usque adeo talibus Deus omnia cooperatur in bonum, ut si qui horum deviant & exorbitant, etiam hoc ipsum eis faciat proficere in bonum: unde & in psalms dicitur, cum ceciderit justus, non relinquitur, quia Dominus supponit manum suam. Quibus verbis sanctus Doctor rationem fundamentalem nostræ conclusionis insinuat. Id enim, quod fit à Deo ob fructum spiritualem rationalis creaturæ, provenit in electis ex intentione beatitudinis, & consequenter est prædestinationis effectus: Sed permissio peccati, seu denegatio gratiæ efficacis ad vitandum peccatum fit à Deo ob fructum spiritualem rationalis creaturæ: Ergo in electis fit ex intentione beatitudinis, & consequenter est prædestinationis effectus. Major patet, Minor probatur primo ex illo Pauli, Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, quod ut vidimus, D. Thomas, & Glossa et Augustino delumpta, extendunt etiam ad ipsa peccata. Secundo ex sanctis Patribus: nam Augustinus de natura & gratia capite 24. docet medicinale fuisse David, quod Psalms 139. dicebat: Avertisti faciem tuam à me. Dixerat enim in abundantia sua, non movebor in aeternum, & sic tribuabat, quod à Domino habebat: Quare ostendendum est fuerat, (aversione scilicet faciei, per quam gratiæ privatio designatur) unde haberet & recuperet humilia, quod superbus amiserat. Idem docet Gregorius libro 2. Moralium capite 26. his verbis: Fit ut aliquando se hac gratia utiliter subtrahat, & præsumit, quantum in se infirmetur, ostendit, tunc enim vere cognoscimus bona nostra unde sint, quando hoc quasi amittendo sentimus, quia à nobis servari non possunt. Et libro 33. capite 11. Nonnulli per accepta dona virtutum, per impensam gratiarum bonorum operum, in superbia vitium cadunt, sed tamen, quo ceciderint, non cognoscunt. Proinde contra eos homines ostenditur, quia jam miseris dominatur, etiam exterruitur, ut qui in cogitatione elati sunt, per carum luxuriam prosternantur. Et infra: Fit plerumque, ut nonnulli per superbiam in luxuriam corrumpantur, ex aperto casu malum culpa latentis erubescant, & tunc etiam majora corrigunt, cum prostrati in minimis

gravius confunduntur: eos enim se inter minora conspiciunt, qui se liberos inter graviora crediderunt. Et paulo post: Ecce qui de virtute se extollit, per vitium ad humilitatem redit: qui vero acceptis virtutibus extollitur, non gladio, sed ut ita dixerim, medicamento vulneratur. Quid est enim virtus, nisi medicamentum, & quid est vitium, nisi vulnus? Quia ergo nos de medicamento vulnus facimus, facit Deus de vulnere medicamentum, ut qui virtute percussimur, vitio curemur: nos namque virtutum dona retorquemus in usum vitiorum, ille vitiorum illecebras assumit in artem virtutum.

Ei concinit Divus Bernardus sermone 2. in enarratione Psalmi 90. his verbis: Nonne cooperatur nobis ille casus in bonum, unde & humiliores

B efficiuntur & cautiore? Et Damascenus libro 2. fidei, ubi hæc scribit: Permittitur quis quandoque in turpem incidere actum ad emendationem deterioris affectus. Verbi causa, quis est elatus in virtutibus, & recte factus suis, hunc sinit Deus in adulterium prolabi, ut per casum in cognitionem propria infirmitatis veniens, humiliatus consteatur Domino.

Denique Augustinus 14. de civitate Dei capite 13. Audeo dicere (inquit) superbus esse utile cadere in aliquid apertum, manifestumque peccatum, unde sibi displiceant, quam sibi placendo ceciderunt: sicut enim Petrus sibi displicuit, quando flevit, quam sibi placuit, quando presumpsit. Hoc dicit & facit psalmus: Imple facies eorum ignominia, & quærens nomen tuum Domine: id est, ut tu eis placeas quærentibus nomen tuum, qui sibi placuerant quærendo suum. Ex quibus omnibus testimonijs liquet, permissionem peccati ex fine salutis, & profectus spiritualis in electis provenire à Deo.

Confirmatur ex D. Thomæ 1. 2. quæst. 79. art. 4. ubi loquens de excacatione quæ ad minus includit permissionem peccati dicit quod, Excacatio ex sui natura ordinatur ad damnationem ejus qui excacatur, propter quod ponitur etiam reprobativus effectus, sed ex divina misericordia excacatio ad tempus ordinatur medicinaliter ad salutem eorum qui excacantur, sed hæc misericordia non omnibus impenditur excacatis, sed prædestinatis solum, quibus omnia cooperantur in bonum, sicut dicitur ad Rom. 8. Quo nihil clarius & expressius in favorem nostræ sententiæ dici potest.

Respondet Vazquez, Ecclesiæ Patres vulgari modo fuisse locutos, exprimens eventus quos Deus ex peccato deducit, ac si essent finis permissionis peccati.

Sed contra primo: Verba Patrum possunt absque incommodo accipi in rigore quem sonant, ut ex argumentorum solutione constabit: Ergo absque necessitate in vulgari sensu accipiuntur.

Secundo, Mens Patrum erat finem permissivonis peccati assignare, non eventum ex ipsa sequitum: Ergo explicare eventum, & non causam finalem, esset diminutè procedere, & non solum vulgari locutio.

Tertio, Patres quandoque indifferenter docent, Deum peccata permittere propter gloriam suam, & propter bonum nostrum, ut constat ex Damasceno supra citato, qui docet Deum aliquando velle permittere peccatum propter gloriam suam, aliquando propter bonum ipsius peccantis: Atly, propter suam gloriam, denotat causam finalem: Ergo etiam ly, propter bonum peccantis, finalem causam, & non solum eventum

tom designat. Idem patet ex verbis D. Thomae supra relatis, quibus asserit, quod ex divina misericordia excacatio ad tempus ordinatur medicinaliter ad salutem electorum. Hoc enim verbum *ordinatur*, causam finalem, & non solum eventum significat.

Denique, Quod conducit ad aliquem finem, potest ex eius intentione preparari & amari: Sed permissio peccati ad finem praedestinationis conducit, cum conducatur ad humilitatem, poenitentiam, gratiarum actionem, & similes actus virtutum; qui ad vitam aeternam ordinantur: Ergo ex intentione talis finis potest à Deo preparari, & consequenter sic preparari. Si enim ex tali fine preparari potest, non est cur de facto non prepararetur, cum id conducatur maximè ad ostensionem divinae sapientiae, providentiae, omnipotentiae, & dilectionis erga electos.

101. Confirmatur: Permissio peccati, cum sit effectus divinae providentiae, quae est ordinatio medicorum in finem, est volita à Deo propter aliquem bonum finem: ut enim dicit Augustinus in Enchir. cap. 11. *Deus cum sit summè bonus, nullo modo sineret aliquid mali esse in operibus suis, nisi esset ad id omnipotens & bonus, ut bene faceret etiam de malo. Sed non potest excogitari finis permissionis peccati, qui sit melior, & ordini divinae sapientiae & providentiae convenientior, quam salus & profectus spiritualis ipsorum electorum: Ergo ex eius intentione & amore est volita à Deo in electis permissio peccatorum.*

102. Ex dictis colliges, permissionem peccatorum in reprobis esse effectum praedestinationis electorum; conducit enim ad finem praedestinationis, & ex hac intentione preparatur à Deo, ut constat ex Apostolo ad Roman. 9. ubi ait: *Sustinuit id est permisit, ut ibidem exponit D. Thomas in multa patientia vasa irae, apta ad interitum, ut ostenderet divitias gloriae suae in vasa misericordiae, quae preparavit in gloriam.* Et cap. 11. loquens de ruina Iudeorum haec scribit: *Nunquid sic offenderunt ut caderent? absit: illorum delicto salus est gentibus, ut illi auferantur; quod si delictum eorum divitiae sunt mundi. & diminutio eorum divitiae gentium, amissio eorum reconciliatio est mundi. Fracti sunt rami ejus, ut ego miserar, &c.* Videri etiam potest S. Thomas ad Roman. 8. lectione 6. ubi docet, quod sicut malum, quod accidit in universo, non semper ordinatur ad bonum illius, cui accidit, bene tamen ad bonum universi: ita malum culpae, seu permissio illius, non semper eligitur in bonum ejus, cui permittitur peccatum, bene tamen in bonum nobilissimarum partium, scilicet electorum: juxta illud Proverb. 11. *Qui stultus est, serviet sapienti: quia scilicet, inquit S. Doctor, Etiam mala peccatorum in bonum justorum cedunt, quia Deus illos propter se diligit, secus autem peccatores; nam sicut per culpam jumenta facta sunt, juxta illud Psalmista: *Homo cum in honore esset, non intellexit, comparatus est jumentis insipientibus, & similis factus est illis: ut jumenta tractantur à Deo: totum quod in illis est, in utilitatem sanctorum dirigendo & ordinando.**

S. III.

Solvuntur objectiones.

103. Obijcies primò: Effectus praedestinationis debet esse gratia & beneficium Dei, cum

praedestinatio secundum Augustinum sit preparatio gratiae & beneficiorum Dei: Sed permissio peccati non est gratia, nec beneficium Dei, sed potius denegatio gratiae & beneficiorum. Ergo non est effectus praedestinationis.

Confirmatur, Saltem negari non potest quia majus bonum sit ipsa gratia, quam negatio ejus. Ergo denegatio gratiae nunquam potest esse gratia & beneficium respectu hominis. Consequentia videtur manifesta: quomodo enim potest esse beneficium & gratia id, quod tollit majus beneficium & majorem gratiam?

Ad objectionem respondeo distinguendo. Majorem. Debet esse gratia, vel intrinseca & ratione sui, vel extrinseca & ratione alterius ad quod ordinatur, concedo Majorem, Intrinseca & ratione sui semper, nego Majorem, & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam. Nam licet permissio peccati intrinseca & ratione sui gratia non sit, prout tamen ordinatur ut praedestinatus humilior, gratia est extrinseca, & Dei beneficium: juxta illud Propheta, *Bonum mihi Domine, quod humiliasti me. Unde Ambrosius: Fidelis factus est Petrus, postquam fidem se perdidisset deservit, atque adeo majorem gratiam reperit, quam amisit.*

Ad confirmationem dicendum, quod licet majus bonum sit ipsa gratia, quam denegatio ejus, si haec duo praesententur secundum aliquas extrinsecas circumstantias & ordinatione divini, interdum majus bonum est, ac proinde Dei beneficium aliqua carentia gratiae ad tempus, quam gratia ipsa: quia fortasse si illo tempore homo esset in gratia, fieret remissior, aut superbius vel incautior, unde postea caderet in reprobationem: cadens verò, & postea furgens, humilior, cautior, & ferventior reviviscit. Sicut qui vult ignem ardentius accendi, aliquot guttas perge carbonibus, & ad tempus extinguitur, ut fortius accendatur. Unde Gregorius: *Expleaturque gratior Deo amore ardens vita post culpam, quam in securitate: ut peris innocentia.*

Obijcies secundò: Omnis effectus nostrae praedestinationis confertur nobis ex meritis Christi: Sed permissio peccati, seu denegatio gratiae efficacis ad evitandum peccatum, non confertur nobis ex meritis Christi: Ergo non est nostrae praedestinationis effectus. Major est certa, Minor probatur. Tum quia Christus non est mortuus ut praedestinati permittatur peccatum, sed potius ut eos praeservet à peccato. Tum etiam, quia aliàs Christus postulasset à Patre quod praedestinati gratiam denegaret, cum ab illo postulaverit omne praemium meritorum suorum, omnemque nostrae praedestinationis effectus. Ex quo potius sequeretur, quod etiam nos possemus à

Deo postulare, ut permitteret nos labi in peccatum, nobisque denegaret gratiam efficacem ad illud evitandum, quod videtur absurdum; cum potius quotidie Deum orare debeamus, ne nos inducat in tentationem, id est ne nobis gratiam efficacem ad evitandum peccatum, & superandas tentationes denegat. Sequela autem probatur. Quod Christus potest petere, etiam à nobis potest postulari, cum orationes nostrae orationi Christi possint esse conformes: Ergo si Christus rogavit Patrem, ut permitteret nos aliquando labi in peccatum, id potest etiam à nobis postulari.

Respondeo concessa Majori, distinguendo Minorem, Permissio peccandi, præcisè & secundum se lapsa, non conferitur nobis ex merito Christi, concedo, secundum quod est nobis utilis ad salutem, & prout ex illa aliquid bonum promittitur electis, puta humilitas, vel fervor charitativus, &c. Uade ad primam probationem dicti articuli, quod licet Christus non sit mortuarius, ut Deus absolute subtrahat nobis gratiam, mortuus tamen est, ut non aliter à Deo nobis subtrahatur aliquando, nisi ut talis subtractio sit occasio majoris boni, & medium ad salutem consequens, & idem dicendum est de oratione Christi.

Ad illud verò quod additur: In primis negari potest sequela Majoris, ad cujus probationem dicendum est, illud inter Christum & nos intercedere discrimen, quod voluntas Christi non est ipsa quæ peccatum est commissura, & ideo potest postulare permissionem peccati, abique eo quod ex eo possit inferri, illum in peccato permissio sibi complacere: voluntas autem nostra peccatum est commissura, unde si illius permissionem peteret, in peccato, virtualiter saltem & indirectè sibi complaceret.

Potest etiam secundo responderi, quod quamvis nos possumus desiderare, vel à Deo absolute petere permissionem peccandi, & denegationem illius efficacis, possumus tamen illam postulare sub conditione, nempe si ad majorem humilitatem, vel per te veritatem in gratia, à Deo judicatur idonea. Vel etiam possumus petere ab illo absolute, & desiderare ordinationem, quæ divina misericordia fit de peccatis nostris ad bonum nostrum, & gloriam suam, hoc enim est desiderate effectum prædestinationis, sub formalitacione quæ effectus ejus est.

Objicies tertio: Negatio gratiæ efficacis in qua consistit permissio peccati, ad finem prædestinationis non conducit: Ergo effectus prædestinationis non est. Consequenter patet, Antecedens probatur, Primò quia negatio gratiæ efficacis est medium per se conducens ad finem reprobativum: Ergo nequit ad finem prædestinationis conducere, cum isti fines sint inter se oppositi, & consequenter media ad unum apta, ad alium consequendum nequeant esse idonea.

Secundò probatur. Negatio gratiæ efficacis non conducit ad finem tenorum prædestinationis, nempe manifestationem bonitatis & gratiæ Dei: Ergo nec ad finem proximum, scilicet beatitudinem. Consequentia est evidens, Antecedens autem probatur ex D. Thoma 1. parte quest. 104. art. 4. ad finem corporis, ubi ait: *aliquis aliquid in nihilum, non pertinet ad gratiæ manifestationem, cum magis per hoc divina potentia & bonitas ostendatur, quod res in esse conferret: unde simpliciter dicendum est, quod nihil omnino in nihilum redigatur.* Ex quibus verbis sic probatur assumptum: Quia annihilatio non est actio, sed carentia actus conservantis, per quam bonitas & potentia divina manifestantur, infert D. Thomas annihilacionem non pertinere ad manifestationem gratiæ Dei: Ergo similiter cum denegatio gratiæ efficacis non sit actio Dei, sed carentia actionis gratiam infundentis, per quam divina bonitas & potentia manifestantur, non pertinet ad divinæ gratiæ manifestationem, quæ est finis prædestinationis tenorum.

Respondeo negando Antecedens, ad cujus primam probationem, distinguo Consequens. Er-

go nequit ad finem prædestinationis conducere, per se & ex natura rei, concedo. Per accidens & ex divina misericordia, nego. Quæ solutio sumitur ex D. Thoma supra relato, qui docet excusacionem, quæ denegacionem gratiæ efficacis importat, per se ordinari ad damnacionem; ex misericordia verò divina in electis ordinari ad salvacionem; & in hoc maxime ostendi divinam omnipotentiam & misericordiam, quod ea media quæ ex natura sua tendunt in damnacionem, in bonum prædestinatorum convertat, & colligat ex spinis uvas, & ex tribulis ficos.

Ad secundam nego Antecedens, ad cujus probationem, concessio Antecedente, distinguo Consequens. Non pertinet ad divinæ gratiæ manifestationem, per se & ratione sui, concedo. Per accidens & ratione illius ad quod ordinatur, nego. Sicut enim licet annihilacio per se & ratione sui ad manifestationem divinæ gratiæ non conducatur, si tamen Deus illam ordinaret ad hoc ut homines à malo deterreret, vel ut illis manifestaret gratiam doni creationis, tunc per accidens, & ratione illius ad quod ordinaretur, Dei potentiam & bonitatem manifestaret. Ita etiam licet denegatio gratiæ in seipsa præcisè non manifestet gratiam & bonitatem Dei, illam tamen ostendit, quatenus ordinatur à Deo, ut ex illa peccator sumat occasionem majoris humilitatis, & perseverantiz in gratia.

S. IV.

Aliud argumentum solvitur.

Objicies ultimo: Si permissio peccati in electis esset effectus prædestinationis, maxime quia illa est volita & prædefinita à Deo ex intentione penitentiz, ratione cujus potest conducere in vitam æternam: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Major docetur communiter à Thomistis: Minor verò in qua est difficultas, probatur primò. Ex intentione sanitatis morbum permittere, non est prudentis & sapientis provisoris, sed crudelis medici: At peccatum morbus est, penitentia sanandus: Ergo repugnat Deum ex intentione penitentiz peccatum permittere.

Secundò, Intentio penitentiz necessariò supponit prævisionem peccati, & consequenter ejus permissionem: Ergo permissio peccati nequit esse volita, & prædefinita à Deo ex amore & intentione penitentiz. Consequentia videtur manifesta, Antecedens probatur. Penitentia non est de primaria intentione Dei, sed bonum occasionatum, ut docet Damascenus lib. 2. fidei cap. 29. & alij Patres frequenter: At bonum occasionatum, cum non ametur nisi occasione mali, illius prævisionem necessariò supponit: Ergo intentio penitentiz necessariò supponit prævisionem peccati.

Confirmatur: Quia Christus Dominus prædestinatus fuit ut Redemptor, & consequenter ex intentione redimendi à peccatis, ejus prædestinatio supponit originalem culpam prævisam, ut contra Scotum docent nostri Thomistæ 3. parte quest. 1. art. 3. At penitentia eligitur ut destructiva peccati: Ergo illius prævisionem supponit.

Tertio, Intentio efficax penitentiz ante prævisum peccatum, est amor virtualis peccati: At repugnat Deo virtualis, sicut & formalis amor peccati: Ergo & penitentiam intendere ante peccatum prævisum, Minor patet: Major autem

In qua est difficultas probatur. Intentio efficax finis, est virtualis amor omnium quæ sunt necessaria ad existentiam illius. At peccati existentia necessaria est ut pœnitentia existat. Ergo intentio pœnitentiæ ante prævisum peccatum, est virtualis amor existentia peccati.

118. Confirmatur: Ex vi intentionis efficacis pœnitentiæ, constituitur peccatum futurum: Sed futurum peccati ex vi intentionis pœnitentiæ haberi non potest, nisi talis intentio sit virtualis amor illius: Ergo idem quod prius.

119. Propter hæc argumenta, Suarez, etsi concedat cum Thomistis, permissionem peccati in electis esse prædestinationis effectum, docet tamen illam non esse volitam à Deo ex prælecta pœnitentiâ, sed solum ex præintenta humilitate, vel patientia. Quia, inquit, pœnitentiâ alter respicit peccatum à humilitate vel patientia. Humilitas enim non respicit peccatum directe ut malum culpæ est, & aversivum à Deo, sed solum quatenus in eo relucet propria fragilitas & miseria, quæ ex suspensione divini auxilij accidit, licet non sine peccato & malitia. Patientia vero respicit injuriam, quatenus malum vexationis infert patienti, non quatenus causa aversionem à Deo: unde non est necesse, quod Deus intendens humilitatem vel patientiam in electis, velit peccatum in ratione culpæ & malitiæ. Pœnitentiâ autem directe respicit ipsam malitiam & aversionem à Deo, ut materiam expiandam, & datur in remedium ipsius peccati, ut peccatum est, unde non potest esse de primaria sed tantum de secundaria intentione Dei, nec ab illo intendi, nisi post culpam prævisam.

120. Histamen non obstantibus, veritatem, & probabiliorē existimo sententiam Gonzales Joannis à S. Thoma, aliorumque Thomistarum, docentium permissionem peccati esse effectum prædestinationis, ex prælecta pœnitentiâ, & non solum ex præintenta humilitate, vel patientia, à Deo præparatum. Itz colligitur ex D. Thoma loco supra relato, ubi ait: *quod ex divina misericordia vel providentia ordinatur permissio peccati ad sanationem, in quantum Deus permittit aliquos cadere in peccatum, ut peccatum suum agnoscentes humiliantur & convertantur.* Conversio autem in peccatore, idem est quod pœnitentiâ: si ergo æquiparat D. Thomas in permissione peccati, ordinationem ejus ad humiliationem & ad conversionem peccatoris, non minus ex motivo pœnitentiæ, quam ex motivo humilitatis, potest Deus velle, & de facto vult in electis permissionem peccati. Adde quod, permissio peccati potest esse à Deo volita ex intentione humilitatis, quia ad illam conducit: At etiam conducit ad bonum pœnitentiæ; Ergo similiter potest ex ejus intentione à Deo præparari. Unde ad argumentum in contrarium.

121. Respondeo, concessa Majori, negando Minorem. Ad cujus primam probationem dicendum est, quod licet non sit prudentis medici ex intentione solius sanantis morbum permittere, bene tamen ex intentione robustioris sanitatis, vel perseverantiæ in sanitate, & ita Deus potest ex intentione uberius gratiæ, & charitatis intentionis ac ferventioris, in prædestinatis peccatum aliquando permittere.

122. Ad secundam probationem ejusdem Minoris, respondent aliqui cum Joanne à S. Thoma, in pœnitentiâ duplex bonum considerari: bonum scilicet destructionis peccati, & bonum manife-

stationis virtutis reparandi à peccatis, quæ pœnitentiâ gaudet. Hac distinctione supposita, asserunt primum bonum intendi non posse sine prævisione peccati, & occasione illius; secundum autem bonum esse posse de primaria intentione, & ante prævisionem peccati intendi. Unde sicut medicus intendere potest ante morbum prævisum, ostendere virtutem alicujus medicamenti, & ex hac intentione morbum permittere, non autem potest primo intendere bonam curationis, nisi prævisio morbo, & imprudenter morbum causaret, ex intentione sola liberandi ab illo. Ita Deus potest primo intendere manifestare virtutem reparativam quæ pœnitentiâ gaudet, & ex hac intentione peccata permittere, & illis prævisis velle pœnitentiâ ut destructivam peccati.

Secundo solutio & doctrina, quamvis subtilis & acuta, patitur difficilem instantiam; Intentio enim manifestandi virtutem pœnitentiæ, amorem illius secundum suam essentiam debet imponere, sicut intentio manifestandi virtutem tributorem, ex illorum amore procedit in Deo. At essentia virtutis pœnitentiæ est esse destructivam peccati: Ergo si prout destructivam peccati non potest intendi ante prævisionem illius, nec bonum manifestationis virtutis reparativæ peccati quæ pœnitentiâ gaudet, poterit ante illius prævisionem intendi. Unde

Secundo respondent alij: Pœnitentiâ potest considerari tripliciter: scilicet ut destructivam peccati, ut manifestantem omnipotentiam Dei, quam maxime parcendo & miserando manifestat, ut cauit Ecclesia; & denique ut utilem ad uberius gratiæ consecutionem, & ad perseverantiam finalem. Dicunt ergo, quod quantum intentio pœnitentiæ, prout præcise est destructivam peccati, ejus prævisionem supponat, & sit bonum occasionatum, secus tamen si illa consideretur ut utilis ad manifestationem omnipotentiam Dei, vel ad uberius gratiam, & perseverantiam finalem. Unde sub his duabus considerationibus & formalitatibus, potest à Deo intendi & prædestinari ante prævisionem peccati.

Sed hæc etiam solutio difficultate non caret. Nam ut supra dicebamus, pœnitentiâ essentialiter habet quod sit destructivam peccati, unde cum illa non possit intendi & amari à Deo, nisi ametur secundum suam essentiam, non potest ab illo intendi nec diligi, nisi intendatur & ametur ut destructivam peccati. Adde quod, pœnitentiâ equaliter conducit ad manifestationem divini omnipotentiam, vel ad uberius gratiæ consecutionem, nisi quatenus est destructivam peccati, & ita ejus utilitas ad prædictos fines, supra vim destructivam peccati fundatur: Ergo impossibile est quod ametur & intendatur, prout est utilis ad illos fines, nisi etiam ametur & intendatur ut destructivam peccati, & consequenter nisi ejus præcognitionem & permissionem aliquo modo supponat.

Hic ergo solutionibus prætermisissis, & in illa probabilitate relictis: facilius ut existimo, & conformius ad principia supra statuta solvitur argumentum, distinguendo Antecedens. Intentio pœnitentiæ necessario supponit prævisionem peccati, & consequenter ejus permissionem, in genere causæ materialis, vel occasionalis, concedo Antecedens. In genere causæ finalis, nego Antecedens. Ad cujus probationem, similiter distinguo Minorem. Bonum occasionatum manifestandi prævisionem supponit, in genere causæ materi-

in, vel occasionalis, concedo Minorem. In genere causæ finalis, nego Minorem.

Ex quo etiam patet responsio ad confirmationem. Nam quia Christus Dominus prædestinationem non fuit redemptor, & Incarnatio facta ex intentione redimenti genus humanum, solum sequitur Christi prædestinationem, & Incarnationis decretum, supponere præsentiam peccati originalis in genere causæ materialis & occasionalis in genere causæ finalis, quia ad gloriam Christi tanquam ad suum ordinatur omnis nostra redemptio. Solutio patet ex dictis articulo præcedenti, ubi ostendimus, substantiam prædestinati esse priorem intentione gloriæ in genere causæ materialis, nihilominus illâ posteriorem in genere causæ finalis. Idem cum proportione dicendum est de prævisione & permissione peccati, respectu intentionis penitentiae: cum hoc discrimine, quod substantia prædestinati est prior intentione gloriæ in genere causæ materialis subjeçtivæ, quia gloria, cum sit forma quædam accidentalis, debet in substantia prædestinati, vel in eius potentia recipi. Peccatum vero præcedit intentionem penitentiae in genere causæ materialis destruentis, quia peccata sunt materia destruenda per penitentiam, sicut substantia panis est materia Eucharistiæ, destruenda per consecrationem.

Ad tertiam probationem Minoris principalis, nego Majorem. Ad cujus probationem, distinguo Majorem. Intentio efficax finis, est virtus amor omnium quæ sunt necessaria ad existentiam illius, ut amata ab intendente finem, concedo Majorem. Quæ sunt necessaria, solum ut permissa ab intendente finem, nego Majorem, & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam. Quia existentia peccati, ad penitentiam non est necessaria ut amata à Deo, sed solum ut ab illo permilla. Unde

Ad confirmationem nego Majorem: Nam quando ea quæ requiruntur ad existentiam finis, non sunt causabilia ab intendente finem, ex vi intentionis non constituuntur futura physice vel casualiter, sed logice tantum & illative: id est, bene valet hæc illatio: Est efficax intentio finis: Ergo ea quæ requiruntur ad ejus existentiam, erunt. Unde quia peccatum non causatur à Deo intendente penitentiam, sed solum ab illo permittitur, hinc fit quod ex vi talis intentionis non constituitur physice futurum peccatum, sed tantum permisso illius, ex cujus futuritione evidenter inferitur quod peccatum erit: sicut ex cessatione divini concursus conservantis creaturas, recte inferitur quod illæ in nihilum decident: juxta illud Prophetæ Psalm. 103. *Avertente autem iram turbabuntur: auferes spiritum eorum & desipient, & in pulverem suum revertentur.* Vel sicut ex subractione salis inferitur corruptio carniuum, & extemtionem columnæ lapidem sustentantis, cuius illius: ut in Tractatu de scientia Dei declaravimus.

Dicitur. In intentione efficaci penitentiae cognoscitur à Deo peccatum futurum: At nihil ut futurum cognoscitur, nisi in causa determinata ad dandam illi existentiam, ut in Tractatu de scientia Dei fuse ostendimus: Ergo intentio illa determinat causam existentiam peccati, & consequenter dat illi futuritionem physicam.

Respondeo prætermissa, Majori, distinguendo Minorem. Nihil ut futurum cognoscitur, nisi in

A causa determinata, determinatione dante existentiam, nego Minorem. Dante vel inferente, concedo minorem, & nego Consequentiam. Itaque ut in aliquo decreto futurum cognoscatur, sufficit vel quod determinet causam, vel quod inferat causam determinationem; & quia intentio efficax penitentiae causat peccati permissionem, ex qua licet non causetur peccatum, evidenter tamen inferitur voluntatem creatam ex propria malitia & defectibilitate se determinaturam ad illud; consequens fit quod in decreto intentivo penitentiae, & permissivo peccati, cognoscatur peccatum ut futurum infallibiliter.

Quæres pro complemento hujus disputationis, an omnia dona gratiæ quæ Deus confert electis, sint effectus prædestinationis eliciti? 132.

Respondeo solum gloriam & perseverantiam finalem, esse effectus elicitos prædestinationis, cætera autem dona quæ electis conferuntur, esse effectus ab illa imperatos, proportionatos tamen, & à providentia generali ordinis supernaturalis elicitos.

Probatur breviter: Id est effectus prædestinationis elicitus, quod per se petit prædestinationem pro causa ordinante; sicut ille solus actus elicitur ab aliqua virtute, qui per se petit ab illa procedere: At nullum ex donis gratiæ, præter finalem perseverantiam, & gloriam, petit per se prædestinationem pro causa ordinante, cum omnia præter illa possint reprobis concedi, & de facto concedantur multoties. Ergo nullum est ex donis gratiæ (exceptis perseverantiâ finali & glorificatione) qui sit effectus prædestinationis elicitus. 133.

Dices primò: Multa auxilia præparat Deus electis, quæ non præpararet, nisi electi essent: Ergo hæc auxilia sunt, quoad substantiam, effectus prædestinationis eliciti. Antecedens est certum. Consequentia verò probatur. Providentia generalis ordinis supernaturalis, est communis prædestinatis & reprobis: At hujusmodi auxilia communia illis non sunt: Ergo non sunt effectus eliciti providentiæ communis, sed tantum providentiæ specialis, quæ prædestinatio est. 134.

Respondeo concessio Antecedente, negando Consequentiam. Ex eo enim quod Deus multa auxilia præparat electis, quæ non præpararet, si electi non essent, solum colligitur hæc auxilia esse effectus prædestinationis, ut imperantis providentiæ generali ordinis supernaturalis, & sibi illam subordinatis. Sicut ex eo quod multos actus virtutum moralium eliciunt amici Dei, quos non elicerent si Deum non diligerent, non sequitur tales actus esse à charitate elicitos, sed tantum charitatem imperare virtutibus moralibus, ut prædictos actus eliciant. Ad probationem autem illius Consequentiae, distinguo Majorem. Providentia generalis ordinis supernaturalis, communis est prædestinatis & reprobis, quoad omnes effectus, nego majorem: quoad aliquos, concedo Majorem, & concessio Minori, nego consequentiam. 135.

Dices secundò: Auxilia supernaturalia sunt effectus proportionati cum fine prædestinationis: Ergo sunt ab illa eliciti, & non tantum imperari. 136.

Sed nego Consequentiam, quia aliud est esse effectum prædestinationis elicitem, & aliud proportionatum, licet plures docti Theologi utrumque confundant. Nam ut aliquid sit effectus prædestinationis elicitus, debet immediate ab illa pro-

in Bibli

procedere, & eam pro causâ ordinante exposcere; ut autem sit illi proportionatus, satis est quod sit in eodem ordine cum fine prædestinationis, quamvis à providentiâ supernaturali & generali petat immediatè procedere; ut patet in actibus virtutum moralium supernaturalium, qui proportionati sunt cum fine charitatis, & tamen non elicitive, sed imperativè tantum ab illa procedunt. Sicut ergo, ut in eodem persistamus exemplo, actus istarum virtutum à charitate imperantur, & etiam actus virtutum acquiritarum; cum hoc tamen discrimine, quod illi ratione sui proportionati sunt cum imperio charitatis, utpote in eodem ordine supernaturali existentes, actus autè naturales sunt improporionati, quia in inferiori ordine constituti. Ita in præfenti dicimus, dona naturalia & supernaturalia, præter finalem perseverentiam & gloriam, esse effectus prædestinationis imperatos: cum hæc tamen differencia, quod primi sunt improporionati, utpote ordinis inferioris; alij verò proportionati, quia sunt in eodem ordine cum fine prædestinationis.

DISPUTATIO IV.

De certitudine prædestinationis.

Circa certitudinem prædestinationis quatuor hæc occurrunt discutienda. Primum, an prædestinatio sit certa non solum certitudine præscientiæ, sed etiam certitudine causalitatis mediatorum? Secundum, an illa possit esse omnimodò certa quoad hos? Id est, an possimus in hac vita, seclusâ speciali Dei revelatione, habere certitudinem infallibilem nostræ prædestinationis & salutis? Tertium, an saltem dentur aliqua signa illius? Quartum, an numerus electorum excedat numerum reprobatorum?

ARTICULUS PRIMUS.

An prædestinatio sit certa, non solum certitudine præscientiæ, sed etiam certitudine causalitatis mediatorum?

§. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententiæ.

1. **S**uppono primò: Prædestinationem esse ita certam & infallibilem respectu consecutionis finis, ut nullus sit electus qui pereat, vel perierit, aut etiam qui perire possit, saltem potentia consequenti, & in sensu composito.

Probat hæc suppositio ex Scriptura, & SS. Patribus. Dicitur enim Joann. 6. *Omne quod dat mihi Pater, non perdam ex eo.* Et cap. 10. *Nemo rapiet oves meas (id est prædestinatos) de manu mea.* Unde Augustinus de corrept. & gratia cap. 7. loquens de electis, ait. *Horum si quisquam perit, salitur Deus, sed nemo eorum perit, quia non fallitur Deus.* Horum si quisque perit, vitio humano vincitur Deus sed nemo eorum perit, quia nullâ re vincitur Deus. Et Fulgentius de fide ad Petrum cap. 35. *Firmiter crede, & nullatenus dubites, omnes quos vasa misericor-*

A dia Deus fecit gratiâ bonitate ante mundi constitutionem, in adoptionem filiorum Dei prædestinatos esse à Deo, neque perire posse aliquem eorum quos Deus prædestinavit ad regnum, neque quemquam eorum quos non prædestinavit ad vitam nullâ ratione posse salvari. Ratio etiam id suadet: ut enim supra ostendimus ex D. Thoma quæst. 6. de veritate art. 1. *Providentiâ ordinem ad finem respicit, sed prædestinationem etiam exitum vel eventum ordinis: unde licet providentiâ non consequatur semper & infallibiliter finem rei provizæ, bene tamen prædestinatio.*

B Suppono secundò ex eodem Angelico Preceptore ibidem art. 3. duplicem esse certitudinem: unam cognitionis, quando scilicet cognitio non declinat in aliquo ab eo quod in re invenitur, sed hoc modo existimat de re sicut est: alterâ causalitatis, seu ordinis causæ ad effectum, quando videlicet causa infallibiliter effectum producit, & habet nexum cum eo indissolubilem. Quæritur ergo, an prædestinatio utroque gaudeat certitudine, vel tantum sit certa certitudine cognitionis, seu præscientiæ?

Primus modus dicendi est Molina, qui totam divinæ prædestinationis certitudinem reducit ad infallibilitatem divinæ præscientiæ: que ante omne decretum quo tangat & determinet voluntatis nostræ indifferentiam, sicut ad quid illa, in his vel illis occasionibus & circumstantiis, se determinabit; & hæc determinatione scitæ & præsuppositâ, decreto suo subscribit, & statim hominem ponere in illis occasionibus & circumstantiis in quibus præcivit consenturum. Ita docet præfatus Author variis suæ doctrinæ locis, præsertim hæc art. 7. disp. 1. membro 11. h. nos verò, ubi inquit: *Collocantes præterea certitudinem totam divinæ prædestinationis, non in decreto que Deus ei quem prædestinat providere statuit de metu quibuslibet fortuitæ seu perventuræ in vitam æternam prævidetur, neque etiam in ratione ipsa providendi, sed in præscientiâ quâ id prævidebat, ratione cuius tale decretum prævidetur.*

D *fortia sunt ratione prædestinationis. Ecce quomodo reducit Molina certitudinem prædestinationis, quâ differet prædestinatus à non prædestinato, & ob quâ providentiâ divinâ rationem prædestinationis sortitur, nō ad decretum, seu ordinationem divinam, sed ad præscientiâ illâ futuri consensūs voluntatis humanæ exploratæ, quam scientiam mediam appellat. Unde in eadem quæst. art. 6. in parvo commentario illius, affirmat Prædestinationem esse certam, in eam tamen voluntatem esse certitudinem, quam divinâ præscientiâ, quâ Deus prævidet per mediâ, per quâ unusquisque prædestinatus est, perventurum cum in vitam æternam.*

Secunda sententiâ huic directè opposita, agnoscit in prædestinatione, non solum certitudinem cognitionis & præscientiæ, sed etiam ordinis & causalitatis, fundatam in vi & efficacia intrinseca divinorum decretorum & auxiliorum, quibus Deus illas & incolumi arbitrij libertatis, hominum voluntates movet & applicat ad volendum quod ipse vult, ubi, quando, & quomodo ille vult, ut Augustinus docet in Enchir. cap. 98. & causat voluntatis nostræ consensum & determinationem. Hanc viam sequuntur Thomistæ, alique scientiæ mediæ impugnatores.

**